

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

HET MATERIELE WETSBEGRIIP IN DE RECHTSPRAAK VAN HET HOF VAN VERBREKING

Met de traditionele onderscheiding van de wetgevende functies en het wetgevend orgaan, gaat een onderscheiding gepaard tussen het materiële en het formele wetsbegrip.

Hoewel uit de tekst van de Grondwet zeer duidelijk de indruk naar voren treedt dat daar steeds een formele betekenis van de wet wordt vooropgesteld, is reeds zeer spoedig in de rechtspraak van het Hof van Verbreking een materieel begrip van de wet ontwikkeld, in verband met de toepassing van art. 17 van de organieke wet van 4 Augustus 1832, betreffende de gerechtelijke inrichting. Dit artikel voorziet, dat het Hof van Verbreking zonder kennis te nemen van de grond van de zaken, de arresten en vonnissen verbreekt die uitdrukkelijke inbreuken inhouden op de wetten of die geveld worden op rechtsplegingen waarin de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven vormen geschonden werden.

Deze tekst, die in ongeveer gelijke termen de beschikkingen herhaalt die reeds door het decreet van de Assemblée constituante van 27 November 1790 en door de Franse Constitutie van 1791 voorzien werden (1), wordt steeds door het Belgische Hof van Verbreking begrepen in de materiële betekenis van het woord « wet ».

Op deze wijze wordt daaronder verstaan, niet alleen de wet *stricto sensu*, dit wil zeggen de beschikkingen uitgevaardigd door de organen van de wetgevende macht, doch ook de beschikkingen met materieel-wetgevende inhoud voorkomende in Koninklijke, provinciale en gemeentelijke reglementen.

Anderzijds sluit het Hof het contrôlerecht van art. 17 uit ten opzichte van alle acten van de wetgevende macht die niet aan het materiële wetsbegrip beantwoorden.

1. De theorie van Procureur-Generaal Mathieu Leclercq en het arrest van 26 Juni 1847.

Procureur-Generaal Mathieu Leclercq gaf in zijn conclusies bij het arrest van 26 Juni 1847 een merkwaardige uiteenzetting van het materiële wetsbegrip (2).

Hij bepaalde de wet als : « *la formule du droit chez*

une nation », « *la considérant non comme le principe, mais comme l'expression et la considération du droit* », « *le règlement commun des personnes et des choses placées dans les mêmes conditions, quel que soit le nom de l'acte qui le contient et de quelque pouvoir public que cet acte émane, pourvu qu'il émane d'un pouvoir public par voie de commandement et qu'en le portant, ce pouvoir soit resté dans les limites de ses attributions* ».

Elke acte die niet aan dit begrip beantwoordt, die tot voorwerp heeft enkele bepaalde personen of enkele bepaalde zaken, en niet alle personen of alle zaken die zich in dezelfde voorwaarden bevinden, kan wel gezagswaarde hebben (*avoir force d'autorité*), maar zulke acte mist het karakter en de kracht van de wet. Zij is in werkelijkheid slechts een vonnis, een acte van toepassing van de wet of een particuliere daad van regering, van bestuur of van uitvoering, welke ook de naam weze die men aan de acte geeft en van welke macht zij ook moge uitgaan.

Er zijn zodus handelingen van de wetgevende macht die geen wet zijn, maar uitvoerende of gerechtelijke acten, zoals de naturalisatie, de in beschuldiging stelling van een minister, de verkiezing van een regent, de toekenning van een pensioen, — en laten wij hieraan toevoegen, de stemming van een budget.

Onder het oude regime kende men de reglementaire arresten van de gerechtelijke lichamen.

Thans nog, onder de constitutie van 1831, zijn er de frequente gevallen, waar de uitvoerende macht de regelen moet uitvaardigen waaraan de uitvoering van een wet onderworpen zal zijn. Deze regelen betreffen alle personen en alle zaken die zich in dezelfde voorwaarden bevinden. Zij hebben niet op speciale wijze betrekking op deze of gene personen, op deze of gene zaken.

Dergelijke akten zijn in waarheid wetten naar hun inhoud, omdat zij een gedeelte zijn van « *la formule du droit* », omdat zij de wetten rechtstreeks door de wetgevende macht uitgevaardigd vervolledigen, a's zodanig deel hebben in de natuur van deze wetten en dienvolgens hun schending gelijk staat met de schending van de wet.

Deze regelen zijn : « *une espèce de délégation* », een

soort delegatie van de wetgevende macht. Volgens hun naam schijnen zij slechts uitvoeringsdaden te zijn maar wezenlijk zijn zij wetten.

De procureur-generaal trok uit deze overwegingen het besluit dat de eenheid van rechtsspraak die uit de eenheid van de wet moet voortvloeien, de tussenkomst eist van het Hof van Verbreking, om de eerbied te verzekeren van de aldus begrepen wet, hetzij ze rechtstreeks uitgaat van de wetgevende macht, hetzij ze het voorwerp uitmaakt van een handeling van de uitvoerende macht, welke ook de naam weze waaronder zij zich voordoet.

De soevereine hoven volstaan voor de correcte toepassing van de bepalingen die betrekking hebben op een bepaalde persoon of op een bepaalde zaak.

Het Hof, beslissende in verenigde kamers, aanvaarde het systeem door de procureur-generaal ontwikkeld en weigerde aldus kennis te nemen van de beweerde schending van open brieven (*lettres patentes*) van 2 Augustus 1751, 1 Maart 1762 en 31 October 1764.

Het Hof beschouwde de ingeroepen handelingen in wetgevende vorm niet als wet in materiële betekenis. De motieven waren nochtans niet zo klaar als deze van de procureur-generaal: « *Tout acte émané autrefois du prince n'était pas nécessairement une loi; l'expression de sa volonté obligeait comme loi, lorsque en vertu de sa souveraineté il réglait par voie d'autorité et de commandement un objet d'intérêt général ou un objet d'intérêt particulier dans ses rapports avec l'intérêt général; mais elle n'avait pas ce caractère quand il traitait avec une partie privée qui s'obligeait envers lui ou au profit de laquelle il contractait lui-même un engagement, quelque forme que revêtît l'instrument de la convention* » (3).

De terminologie is enigszins onvast; hoewel ze schijnt aan te sluiten bij de gedachte door de procureur-generaal ontwikkeld, geeft ze enigszins aanleiding tot verwarring door de melding van particuliere voorwerpen die kunnen geregeld worden in hun verband met het algemeen belang. Wellicht is deze terminologie in betrekking te brengen met deze die op dat tijdstip juist was neergelegd in de wet van 1845 op de openbare bekendmakingen. Wellicht bedoelt het Hof hetzelfde begrip als dat van de acten « *qui intéressent la généralité des citoyens* ».

2. Het Hof toetst niet de naleving van zuiver formele wetten.

In 1873 hernam Eerste Advocaat-Generaal Cloquette de bepaling van het arrest van 1847, zeggende dat de wilsuitdrukking van de vorst (in het oude regime) als wet verbond wanneer de vorst krachtens zijn soevereiniteit een voorwerp van algemeen belang, bij wijze van bevelende gezagsuitoefening regelde. Dezelfde wilsuitdrukking verbond slechts als handeling van de uitvoerende macht, wanneer het een beschikking was genomen in een zuiver individueel en privaat belang.

Het wezenlijk kenmerk van de wet, het zekere teken waaraan ze te herkennen is, ligt hierin, dat ze een algemene en gemeenschappelijke regel is voor alle personen en zaken die zich in dezelfde voorwaarden bevinden en dat ze niet voor één bepaalde persoon of voor één bepaalde zaak werd uitgevaardigd (4).

Het Hof, bij arrest van 5 Juni 1873, nam aan, dat de eigenlijke wetten de handelingen zijn van de bevoegde overheid die beschikkingen inhouden, bestemd om als verbindende regel te gelden, over voorwerpen van algemeen belang: « *les lois proprement dites sont les actes de l'autorité compétente contenant des dis-*

positions destinées à servir de règle obligatoire sur des objets d'intérêt général » (5).

In ongeveer gelijklopende termen werd het arrest van 25 Februari 1875 gevelld, waardoor het Hof weigerde de naleving te toetsen van een wet die slechts de bekrachtiging inhield van een namens de Staat aangegane overeenkomst.

De wet is volgens dit arrest: « *un acte de souveraineté qui commande et s'impose à tous les citoyens; indépendamment de tout concours de consentement individuel* ».

Derhalve is de wet tot bekrachtiging van een overeenkomst slechts een handeling van hogere voogdij die niet de essentiële kenmerken van bevel (*commandement*) en algemeenheid (*généralité*) vertoont (6).

Deze stellingname werd nog in meerdere arresten bevestigd (7).

3. Het Hof toetst de naleving van reglementaire, beschikkingen die niet van de wetgevende macht uitgaan.

Niet alleen weigert het Hof de naleving te toetsen van de handelingen van de wetgevende macht die geen wetten zijn in materiële betekenis, maar ook breidt het in meerdere beslissingen het wetsbegrip van art. 17 der wet van 4 Augustus 1832 uit tot de Koninklijke besluiten en zelfs tot de verordeningen van provinciale- en gemeentelijke overheden, in zoverre deze besluiten en deze verordeningen als wet in de materiële betekenis kunnen worden beschouwd.

Enerzijds beslist het Hof dat de verkeerde interpretatie of de schending van een Koninklijk besluit genomen in een privaat belang, geen aanleiding kan geven tot cassatie (8).

Als zodanig weigert het Hof kennis te nemen van zaken waar men zich beklagt over de schending van zuivere uitvoeringsdaden.

Anderzijds beslist het Hof dat een koninklijk besluit, genomen in uitvoering van een wet, en dat een reglementair karakter vertoont, als zodanig de verbindende kracht en het algemene karakter heeft van de wet zelf, zodat derhalve de schending van een zodanig besluit aanleiding kan geven tot cassatie (9).

In een arrest van 15 Juli 1907 maakt het Hof zeer duidelijk de onderscheiding tussen de Koninklijke besluiten van privaat belang en de Koninklijke besluiten van algemeen belang.

De eerste interesseren het Hof niet, doch wel de andere, daar het Hof tot taak heeft de wetten te doen eerbiedigen evenals de beschikkingen van algemeen belang die de kracht en het karakter van de wet vertonen (10).

Het Hof bepaalt er zich niet toe dit wetsbegrip uit te breiden tot koninklijke besluiten van algemeen belang doch eveneens tot handelingen met wetgevend karakter uitgevaardigd door ministers of door lokale overheden.

Zo kunnen wij citeren: een arrest van 23 September 1935 betreffende de schending van een Ministerieel besluit met reglementair karakter (11), een arrest van 16 April 1888 en een ander van 13 Juli 1925 betreffende de schending van een gemeentelijke politieverordening of van een gemeentelijk reglement (12).

In 1928 zegde Advocaat-Generaal Gesché dat het niet alleen tot de bevoegdheid van de wetgever behoort, regelen uit te vaardigen houdende aanmaningen of verbodsbepalingen tot beperking van vrijheden of van subjectieve rechten, doch dat deze bevoegdheid gedeeld wordt door de uitvoerende macht: « *édicter des règles comportant des injonctions et des interdictions restrictives de libertés et de droits, ayant*

force obligatoire et présentant sous ce double rapport le caractère de véritables lois » (13).

Deze definitie is in zoverre interessant dat zij op zeer nadrukkelijke wijze het subjectieve aspect van het materiële wetsbegrip toelicht, terwijl deze van Mathieu Leclercq voornamelijk bij de objectieve kenmerken blijft stilstaan.

4. Synthetisch overzicht.

Zo herkent het Hof van Verbreking, naar aanleiding van de toepassing van art. 17 van de wet van 4 Augustus 1832, het bestaan van een materieel wetsbegrip dat zich uitstrekt tot de reglementaire beschikkingen uitgevaardigd door de Koning, de ministers, door de provinciale en gemeentelijke overheden, en dat zuiver formele wetten uitsluit.

In dit begrip onderscheidt men vier hoofdbestanddelen:

- 1° het kenmerk van rechtsformule (*formule du droit*);
- 2° de algemeenheid: a) van het nagestreefde doel; b) van het voorwerp; c) van het toepassingsgebied;
- 3° het kenmerk van verbindend bevel;
- 4° de bevoegdheid van de overheid die een voorschrift uitvaardigt.

Deze vier elementen waren reeds duidelijk onderscheiden door Mathieu Leclercq in 1847. De latere rechtspraak heeft slechts de merkwaardige conclusies van de procureur-generaal op diverse wijze ontwikkeld.

Bij nader toezicht blijken slechts de twee eerste elementen eigenlijk van materiële aard te zijn, daar ze rechtstreeks de inhoud, het doel en het toepassingsgebied van de regelen betreffen, maar de twee laatste elementen verplaatsen ons reeds naar het formele gebied vooreerst door de idee van bevel, vervolgens door deze van bevoegdheid.

In deze vier elementen, onderscheidt men zeer klaar de dualiteit van *Rechtssatz* en *Anordnung* die Laband als de twee hoofdkenmerken van de wet beschouwt (14).

Het materiële wetsbegrip zoals het af te leiden valt uit deze rechtspraak, is aldus veel ruimer en veel dieper dan het formele, dat ze als het ware onder zich subsumeert, door de elementen van bevel en van bevoegdheid, die eigenlijk slechts een bijkomende en minder essentiële betekenis hebben ten opzichte van de twee eerste die ten volle materieel zijn.

1) Het eerste element dat Leclercq noemde « *la formule du droit chez une nation* », « *l'expression et la consécration du droit* » heeft een zeer bijzondere betekenis. Zo verbond hij de wet aan een hogere finaliteit, waardoor gelijktijdig haar legitimititeit en die van het gezag werden gefundeerd en beperkt, nl. aan het *justum* in zijn ruimste betekenis (15).

Zo is de wet « *la formule non des intérêts ou des droits, mais du droit dans le sens absolu de ce mot* ».

Wanneer wij de filosofische betekenis van die elementen nagaan dan geven wij ons rekenschap van de zeer ruime mogelijkheden die dit eerste element ons biedt. Inderdaad, bij correcte doorvoering van de redenering zou het Hof van verbreking zich also kunnen onbevoegd verklaren de schending te controleren van onrechtmatige wetten, van wetten in strijd met het recht in meer absolute betekenis, ja zelfs ook van ongrondwettelijke wetten.

De redenering van Leclercq staat op dit punt zeer dicht bij de middeleeuwse tradities en bij de Angelsaksische rechtssystemen. Zij blijkt nooit in al haar gevolgen te zijn doorgevoerd.

De ontwikkeling van dit principe zou op onrechtstreekse wijze hebben kunnen leiden tot iets zoals de volheid van de rechterlijke macht die Alibert zozeer bewonderde in het Opperste Gerechtshof van de Verenigde Staten van Amerika: « *Une institution unique au monde, celle des neuf juges de la Cour Suprême, gardiens de la Constitution et censeurs des lois* » (16).

Het mag volstaan hier de uitzonderlijke betekenis van het eerste element van de bepaling van Leclercq aan te wijzen, zonder er nader op in te gaan.

Dit element slaat werkelijk, van boven af, een ruime bres in heel het systeem van de soevereiniteit van de geschreven wet; wellicht is het juist omwille van de zeer ruime potentiële gevolgen, dat het Hof in latere jaren niet meer uitdrukkelijk dit element heeft durven vermelden.

2) Het element van algemeenheid drukt het abstract karakter uit van de materiële wet tegenover het concrete van de formele wetten, van de zuiver administratieve besluiten, van de gerechtelijke beslissingen, van de particuliere overeenkomsten en van de andere soortgelijke rechtshandelingen.

Door dit element wordt zeer scherp het verschil gemaakt tussen de algemene normen en de bijzondere toepassingen die zij kunnen uitlokken.

Voornamelijk rond deze onderscheiding heeft zich heel de rechtspraak uitgebouwd.

Dit element is trouwenus ook het voornaamste volgens Duguit, waar hij de wet bepaalt als « *disposition par voie générale* » (17).

De algemeenheid dient afgemeten te worden in de eigen sfeer van de gemeenschap waarvoor de wet werd uitgevaardigd: in de sfeer van de Staat voor de eigenlijke wet en voor de algemene reglementen, in de sfeer van de provincie of de gemeente voor de provinciale en de gemeentelijke reglementen.

Binnen dit raam kan de wettelijke norm toegepast worden op alle concrete gevallen waarin het type van het abstracte geval door de wet voorzien, gereproduceerd wordt. Er zijn zelfs gradaties mogelijk in de algemeenheid zelf.

3° Betreffende het kenmerk van « *commandement obligatoire* » dient opgemerkt, dat dit element slechts op zeer subsidiaire wijze aan het licht treedt in vele beschikkingen van burgerlijke wetten die in het leven van de burgers slechts tussenkomen, in zoverre zij er zelf niet anders hebben over beslist, door vrije overeenkomsten. De private contracten kunnen zeer goed, onder voorbehoud van de openbare orde en de goede zeden, tussen de partijen verbintenissen scheppen die radicaal het tegenovergestelde inhouden van de eventuele verbintenissen die de wet slechts in ondergeschikte orde voorschrijft.

Anderzijds zien wij het verbindende bevel ook in het domein van de bestuurlijke en gerechtelijke acten, waar op elk ogenblik bevelen of imperatieve aanmaningen van particuliere aard worden ontmoet. Deze imperatieve voorschriften zijn even verbindend voor de belanghebbenden waarop zij betrekking hebben als de strafwetten kunnen zijn voor de algemeenheid van de burgers.

Wellicht zou men dit derde element in het vorige kunnen opnemen door te zeggen dat de materiële wetten eveneens onderscheiden worden door de algemeenheid van de verbintenissen die zij eventueel kunnen opleggen, doch slechts eventueel.

4) De bevoegdheid van de overheid die de wetten uitvaardigt is eveneens min of meer onafhankelijk van het wezen zelf van de wet, waarvan zij slechts een uitwendig en formeel criterium van geldigheid betekent.

Men heeft zelfs neiging om dit element te beschou-

wen, in processuële termen, als eeh thema voor voorafgaandelijke excepties of voor praejudiciële geschillen.

Anderzijds vindt deze bevoegdheid die voor elke akte moet nagegaan worden haar uiteindelijke bron in de fundamentele materiële wetten, geschreven of ongeschreven, waardoor de inrichting en de werking van de georganiseerde gemeenschap wordt geregeld.

Zo is de uitvaardiging door de bevoegde overheid voor elke wet veeleer de concrete toepassing van een algemene voorafbestaande norm en niet zozeer een essentieel element van de nieuw uitgevaardigde wet.

Dit is, in waarheid, niet meer een kwestie van inhoud maar een kwestie van vorm.

Eerst vaardigt de rede de algemene normen uit, en de wil van de bevoegde overheid legt ze daarna slechts op.

Jan DE MEYER.

(1) Artikel 3 van het decreet van 27 November / 1 December 1790 en titel III, hoofdstuk V, artikel 20, van de Constitutie van 1791.

(2) M. LECLERCQ, Concl. vóór Verbr. 26.6.1847; Pas., 1847, I, 412-414.

(3) Verbr., 26.6.1847; Pas., 1847, I, 415.

(4) Concl. vóór Verbr., 5.6.1873; Pas., 1873, I, 220-221.

(5) Verbr., 5.6.1873; Pas., 1873, I, 223.

(6) Verbr., 25.2.1875; Pas., 1875, I, 235-236.

(7) Verbr., 21.4.1902; Pas., 1902, I, 208.

(8) Verbr., 4.2.1869; Pas., 1869, I, 147. — Verbr., 30.5.1872; Pas., 1872, I, 331. — Verbr., 15.7.1907; *Revue de l'administration*, 1908, 125.

(9) Verbr., 28.6.1900; Pas., 1900, I, 308.

(10) Verbr., 15.7.1907; R.A., 1908, 125.

(11) Verbr., 23.9.1935; Pas., 1935, I, 340-341.

(12) Verbr., 16.4.1888; Pas., 1888, I, 197-198. — Verbr., 13.7.1925; Pas., 1925, I, 349.

(13) Concl. vóór Verbr., 19.3.1928; Pas., 1928, I, 115.

(14) P. LABAND, *Das Staatsrecht Deutschen Reiches*, dl. II, par. 56. Tübingen, 1911.

(15) « le juste dans son acception la plus étendue » (Concl. vóór Verbr., 26.6.1847; Pas., 1847, I, 412.)

(16) R. ALIBERT, *Le contrôle juridictionnel de l'administration*, blz. 22. Paris, 1926.

(17) L. DUGUIT, *Manuel de droit constitutionnel*, par. 34, blz. 152. Paris, 1907.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 3 October 1949.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever : M. Fettweis.

Advocaat-Generaal : M. Janssens de Bisthoven.

Verkeer. — Hoofdweg en weg die noch onder de hoofdwegen noch onder de secundaire wegen is ingedeeld. — Voorrang van het van rechts komend verkeer.

De gebruiker van een hoofdweg (in casu een weg, waarin zich een spoorlijn bevindt), is niet ontslagen van de verplichting om de doorgang vrij te laten voor een weggebruiker, die van rechts uit een weg komt gereden, die noch onder de hoofdwegen, noch onder de secundaire wegen is ingedeeld.

Briot t/ Rogge.

Gelet op het arrest de 3 December 1948 gewezen door het Hof van Beroep te Brussel, zetelende in correctionele zaken;

Over het enig middel : schending van de artikelen 97 der Grondwet, 418 en 420 van het Strafwetboek, dit artikel 420 gewijzigd door artikel 1 der wet van 31 Maart 1936 tot wijziging van de artikelen 420 en 420bis van het Strafwetboek, 1 van voormelde wet van 31 Maart 1936; 50, 51 en in het bijzonder 51, 2°, 52 en in het bijzonder 52, 2°, 55 van het Koninklijk Besluit van 1 Februari 1934, houdende algemeen reglement op de politie van het vervoer en het verkeer, voormelde artikelen 50 en 51 gewijzigd bij artikel 3 van het Besluit van de Regent van 16 October 1947 tot wijziging van het algemeen reglement op de verkeerspolitie, 3 en 4 van genoemd Besluit van de Regent van 16 October 1947; 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek, 3 der wet van 17 April 1878, bevattende de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering, doordat het bestreden arrest om Briot zowel op straf- als op burgerlijk gebied te veroordelen en om zijn burgerlijke vordering tegen Rogge af te wijzen, beslist dat Briot zich niet mocht beroepen op de verkeersvoorrang, waarvan luidens artikel 52 van het Algemeen Reglement op de verkeerspolitie, de weggebruiker geniet, die op een openbare weg

rijdt waarop ten minste een spoorlijn loopt, om de reden, dat de Ste Kruisplaats, van waar Briot uitgereden kwam ten opzichte van de Alphonse De Wittestraat niet aangemerkt is als een recht van voorrang verlenend; dat inderdaad, zo op dit plein een dubbel tramspoor ligt, op het tegenovergestelde uiteinde van de plaats, waar het ongeval geschiedde, dit dubbel tramspoor langs de vijvers van Elsene loopt in een richting, loodrecht op die welke Briot op het ogenblik van het ongeval volgde; dat de wetgever door de voorrang te geven aan de openbare wegen, waarop één spoorlijn loopt, met zichtbare en niet dubbelzinnige tekens het karakter van hoofdweg van deze openbare wegen aan de weggebruiker heeft willen te kennen geven; dat deze regel natuurlijk niet mag ingeroepen worden ten voordele van de weggebruikers, die een richting volgen, loodrecht op de spoorlijn; dat op het kruispunt, waar de aanrijding heeft plaats gehad, de Ste Kruisplaats en de Alphonse De Wittestraat moeten beschouwd worden als wegen van gelijk belang; dat dus in casu de bij artikel 55 van het reglement voorgeschreven regel dient te worden toegepast; dat Briot ten opzichte van Rogge, die van rechts kwam, de verplichting had zich te gedragen als de weggebruiker van de secundaire weg; dat Briot, door deze verplichting niet na te leven, in gebreke is gebleven vooruitzicht en voorzorg aan de dag te leggen, gebrek dat de rechtstreekse oorzaak van het ongeval is geweest, zulks terwijl het algemeen reglement op de verkeerspolitie het voordeel van de verkeersvoorrang, waarvan de weggebruiker geniet die op een openbare weg rijdt, waarop ten minste een spoorlijn loopt (artikel 52), niet afhankelijk stelt van het feit, dat de weggebruiker in de richting van de spoorlijn rijdt en dat de weggebruiker van een secundaire weg de doorgang moet vrijlaten voor de weggebruiker van de hoofdweg op de gehele uitgestrektheid daarvan, welke ook de richting weze die laatstgenoemde er op neemt;

Overwegende dat het middel het bestreden arrest niet bestrijdt in zover het beslist dat de Alphonse De Wittestraat niet het karakter van een secundaire weg heeft; dat het er zich bij beperkt het arrest te bestrijden in zover het beslist dat de Ste Kruisplaats ten opzichte van de Alphonse De Wittestraat geen enkel karakter van voorrang geniet, de dubbele spoorlijn welke daarop loopt gelegen zijnde op het tegenover-

gesteld uiteinde van de plaats, waar het ongeval gebeurde;

Overwegende dat, ondersteld dat het middel gegrond ware, het bestreden beschikkend gedeelte dan nog gerechtvaardigd zou blijven door de overweging dat, zelfs indien de door hem gevolgde weg hoofdweg was, deze omstandigheid de aanlegger niet ontsloeg van de verplichting om de doorgang vrij te laten voor de verweerder, die van rechts uit een weg kwam, welke noch onder de hoofdwegen, noch onder de secundaire wegen gerangschikt is;

Overwegende dat het middel niet ontvankelijk is;

Overwegende dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing wettelijk is;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt de aanlegger tot de kosten en tot een schadevergoeding van 150 frank jegens de verweerder.

NOOT: Vgl. het artikel « Het Cassatie-arrest van 3 October 1949 » van Mr. R. Erkens, R.W. 1949-1950, 573; Zie ook in dit nummer vonnis van de corr. rechtbank te Dendermonde d.d. 12 December 1949.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 11 Juli 1949.

Voorzitter: M. de Cocquéau des Mottes.

Raadshcer-Verslaggever: M. Vandermersch.

Eerste Advocaat-Generaal: M. Hayoit de Termicourt.

1. Gewijsde. — Vonnissen die geen gezag van gerechtelijk gewijsde hebben verkregen. — 2. Arbeidsongevallen. — Uitsluiting van de vordering krachtens het gewone recht tegen de voor het arbeidsongeval verantwoordelijke werkgever of een zijner werklieden of aangestelden.

1. *Ten onrechte is bij het bestreden arrest geoordeeld, dat vonnissen, uit de bewoordingen waarvan blijkt dat zij noch over de ontvankelijkheid, noch over de gegrondheid van de ingestelde vordering uitspraak hebben gedaan (vonnissen waarbij veroordeeld werd tot betaling ener geldsom bij wijze van provisie) gezag van gerechtelijk gewijsde hebben verkregen.*
2. *Zo artikel 19 van de samengeschatte wetten op de arbeidsongevallen bepaalt, dat het slachtoffer van een arbeidsongeval zijn vordering krachtens het gewone recht behoudt tegen de personen, die voor het ongeval aansprakelijk zijn, zondert het uitdrukkelijk het geval uit, waarin de verantwoordelijke persoon de werkgever zelf is of een zijner werklieden of aangestelden. Dit geldt ook wanneer het arbeidsongeval zich heeft voorgedaan op de weg naar of van het werk.*

Verwimp t/ De Pierre en Dienst van Onderlinge Hulpverlening.

Gelet op het bestreden arrest, gewezen door het Hof van Beroep te Brussel op 19 Februari 1949;

1. Wat betreft de voorziening, door aanlegger ingesteld op 25 Februari 1949:

Overwegende dat Mr Duquesne, pleitbezorger bij het Hof van Beroep te Brussel, ingevolge een bijzondere volmacht, hem daartoe door aanlegger verleend op 15 Maart 1949, ter griffie van het Hof is

verschenen, waar hij namens aanlegger verklaarde af te zien van de ingestelde voorziening;

2. Wat betreft de voorziening, door aanlegger ingesteld op 1 Maart 1949:

Overwegende dat het arrest waartegen de voorziening werd ingesteld enkel uitspraak doet betreffende de burgerlijke vorderingen;

A. In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing van het bestreden arrest aangaande de vordering van de burgerlijke partij:

Over het eerste middel: schending van de artikelen 1319, 1351 van het Burgerlijk Wetboek en van de bewijskracht der vonnissen der Rechtbank van eerste aanleg te Brussel in zake der partijen op 16 Februari 1946, 8 Augustus 1946 en 17 October 1947 gewezen, alsook van artikel 97 van de Grondwet, doordat het bestreden arrest beslist heeft dat bedoelde vonnissen met kracht van gewijsde beslist hadden over de ontvankelijkheid en de gegrondheid van de eis van de burgerlijke partij, alsook over de burgerlijke aansprakelijkheid van betichte, eiser tot verbreking; dat bijgevolg betichte niet meer gerechtigd was, noch om zijn aansprakelijkheid te betwisten, noch om de mate van deze aansprakelijkheid te beperken op de door de samengeschatte wetten op de arbeidsongevallen voorziene vergoedingen, noch om de Dienst voor Onderlinge Hulpverlening O. M. A. als wettelijk in de plaats gestelde van zijn werkgever en als dusdanig burgerlijk verantwoordelijk voor de gevolgen van bedoeld ongeval te dagvaarden — en doordat het bestreden arrest, op grond van deze beslissingen, eiser veroordeelt heeft aan de burgerlijke partij de som van 307.807 frank te betalen, zijnde de algehele schadevergoeding voor de gevolgen van het ongeval, volgens de principes van gemeen recht, — wanneer de drie bedoelde vonnissen, op burgerlijk gebied, zich er toe beperkt hebben betichte te veroordelen aan de burgerlijke partij drie sommen geld, zijnde in het geheel 21.000 frank, bij wijze van provisie te betalen, en wanneer dergelijke vonnissen geen kracht van gewijsde hadden wat betreft het principe van de aansprakelijkheid, de toepasselijkheid der samengeschatte wetten op de arbeidsongevallen, de gegrondheid van de eis der burgerlijke partij tot betaling van de toegekende som van 307.807 frank en de burgerlijke verantwoordelijkheid van de O. M. A. als in de plaats gestelde van de werkgever van betichte:

Overwegende dat, wat betreft de vordering, tegen aanlegger ingesteld door de burgerlijke partij De Pierre, het vonnis van de Correctionele Rechtbank te Brussel, dd. 16 Februari 1946 zich er toe beperkt aanlegger te veroordelen aan de burgerlijke partij een geldsom te betalen bij wijze van provisie en een deskundig onderzoek te bevelen; dat elk der vonnissen, door dezelfde Rechtbank vervolgens uitgesproken op 8 Augustus 1946 en 17 October 1947 enkel een bijkomende geldsom bij wijze van provisie hebben toegestaan aan de burgerlijke partij;

Overwegende dat aldus uit de bewoordingen van voormelde vonnissen blijkt dat deze noch over de ontvankelijkheid, noch over de gegrondheid van de eis van de burgerlijke partij uitspraak hebben gedaan, en dat, waar door het bestreden arrest wordt geoordeeld dat voormelde vonnissen gezag van het gewijsde hebben verkregen, het de wetsbepalingen heeft geschonden die in het middel worden aangewezen;

Overwegende dat het bestreden arrest wel is waar bijkomende beweegredenen uiteenzet tot staving zijner beslissing, doch dat, zoals hierna zal worden uitgelegd

in antwoord op het tweede middel, deze bijkomende beweegredenen niet bij machte zijn om de beslissing van het bestreden arrest wettelijk te rechtvaardigen;

Dat het middel aldus gegrond is;

Over het tweede middel van verbreking: schending van artikel 19 der wet van 24 December 1903 op de herstelling van de schade voortspruitende uit arbeidsongevallen en de wijzigende wetten samengeschalkeld door Koninklijk Besluit van 28 September 1931, artikel 1 van het Besluit der Secretarissen-Generaal, de Ministers van Arbeid en Sociale Voorzorg en Financiën op de herstelling der schade voortspruitende uit arbeidsongevallen van 24 December 1941 en van artikel 97 der Grondwet, — doordat het bestreden arrest, zonder te ontkennen en na impliciet aangenomen te hebben, wat door de besluiten van de als burgerlijk verantwoordelijke rechtstreeks gedaagde partij O. M. A. staande gehouden werd, enerzijds dat bedoeld ongeval een werkongeval was, hetwelk zich voorgedaan had op het ogenblik dat het slachtoffer na gedane arbeid naar huis terugkeerde en zich dus bevond op de weg van de arbeid, en anderzijds dat het ongeval veroorzaakt werd door betichte, die een aangestelde was van de werkgever van het slachtoffer, zonder ook te ontkennen, wat eveneens door dezelfde besluiten staande gehouden werd, — dat de wetten op de arbeidsongevallen op grond van het Besluit der Secretarissen-Generaal van 24 December 1941, die er de toepassing van verplichtend maken op de arbeidsongevallen die zich op de weg van de arbeid voordoen, op het kwestieus ongeval toepasselijk waren, — beslist heeft dat de burgerlijke partij — tweede verweerder in verbreking — zich mocht beroepen op de beginselen van het gemeen recht om van betichte, eiser tot verbreking, vergoeding te vorderen voor de algehele schade door haar geleden buiten en boven de forfaitaire vergoedingen, door de wetten op de arbeidsongevallen voorzien, en op grond van deze motivering de eis van de burgerlijke partij ontvankelijk en gegrond verklaard heeft en eiser veroordeeld heeft aan verweerder de som van 307.807 frank als schadevergoeding te betalen, wanneer artikel 19 van de samengeschalkelde wetten op de arbeidsongevallen bepaalt dat het slachtoffer van een arbeidsongeval het recht heeft, buiten de forfaitaire vergoedingen de herstelling van de geleden schade overeenkomstig de regels van het gemeen recht te eisen tegen de personen, die aansprakelijk zijn voor het ongeval, de werkgever en zijn werklieden of aangestelden uitgezonderd — en wanneer bij gevolg de eis van de burgerlijke partij tegen eiser noch ontvankelijk noch gegrond was, en in alle geval doordat de bewoordingen van het bestreden arrest niet duidelijk uitmaken of het arrest in feite beslist heeft dat bedoeld ongeval geen arbeidsongeval was, dan wel in rechte beslist heeft dat het slachtoffer van een arbeidsongeval de algehele schadeloosstelling van de dader van het ongeval mag eisen op grond van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek, zelfs wanneer deze dader een aangestelde was van zijn eigen werkgever, hetgeen een onduidelijkheid in de motivering is, die aan het Hof niet toelaat zijn contrôlerecht uit te oefenen over de wettelijkheid van de bestreden beslissing;

Overwegende dat door aanlegger vóór de rechter over de grond werd opgeworpen dat de eis der burgerlijke partij niet ontvankelijk was, om reden dat bedoeld ongeval zich had voorgedaan op de weg naar de arbeid en aldus onder toepassing viel van de wetten op de arbeidsongevallen, samengeschalkeld door het Koninklijk Besluit van 28 September 1931, en van het Besluit van 24 December 1941 en dat, het slachtoffer

en aanlegger beiden aangestelden zijnde van eenzelfde werkgever, het slachtoffer ingevolge artikel 19 van voormelde samengeschalkelde wetten geen vordering tegen aanlegger kon instellen;

Overwegende dat op aanleggers bewering door het bestreden arrest werd geantwoord, enerzijds dat «de persoonlijke verantwoordelijkheid van betichte ter zake betrokken is, in zover hij na de werkuren op de openbare weg en bij het huiswaarts keren een misdrijf beging», en anderzijds dat de samengeschalkelde wetten op de arbeidsongevallen op grond van het Besluit van de Secretarissen-Generaal van 24 December 1941 «een beginsel van maatschappelijke solidariteit instellen voornamelijk ten voordele van de burgerlijke partij dewelke zich steeds op de beginselen van het gemeen recht kan blijven beroepen»;

Overwegende dat geen enkel van deze beide motieven voldoende is om het afwijzen van aanleggers opwerping wettelijk te rechtvaardigen;

Overwegende immers dat uit het feit dat het ongeval zou veroorzaakt geweest zijn door een misdrijf van onvrijwillige verwondingen, gepleegd bij het huiswaarts keren op de weg van de arbeid niet volgt dat het niet te wijten is aan een risico, zonder enig verband met de noodzakelijkheid waarin de werkmán zich bevond om zich te verplaatsen ten einde zich van de plaats waar hij zijn werk verricht naar zijn verblijf terug te keren (Besluit van 24 December 1941, artikel 1; Besluit-Wet van 13 December 1945, artikelen 2 en 9);

Overwegende anderzijds dat indien door artikel 19 van de samengeschalkelde wetten op de arbeidsongevallen wordt bepaald dat het slachtoffer van een arbeidsongeval de vordering op grond van het gemeen recht behoudt tegen de personen die voor het ongeval aansprakelijk zijn, deze wetsbepaling nochtans uitdrukkelijk het geval uitzondert waarin de verantwoordelijke persoon de werkgever zelf is of een zijner werklieden of aangestelden en alleen een fout of een onvrijwillig misdrijf heeft begaan;

Overwegende dat het middel derhalve dient te worden aangenomen;

B. In zover de voorziening gericht is tegen dit deel van het bestreden arrest, dat betrekking heeft op de vordering tot vrijwaring ingesteld tegen de Dienst van Onderlinge Hulpverlening;

Overwegende dat uit geen enkel stuk blijkt dat de voorziening werd betekend aan de Dienst van Onderlinge Hulpverlening waartegen zij is gericht, dat zij derhalve niet ontvankelijk is en dat het derde middel dat uitsluitend is gericht tegen de beslissing op de vordering tot vrijwaring, ingesteld tegen de Dienst van Onderlinge Hulpverlening, aldus insgelijks niet ontvankelijk is;

Om die redenen :

Decreteert de afstand van de voorziening, ingesteld op 25 Februari 1949;

Verbreekt het bestreden arrest doch enkel in zover het uitspraak doet over de vordering, door de burgerlijke partij De Pierre tegen aanlegger ingesteld;

Verwerpt de voorziening voor het overige;

Beveelt dat het onderhavig arrest zal worden overgeschreven op de registers van het Hof van Beroep te Brussel en dat melding ervan zal gemaakt worden op de kant der gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt de verweerder De Pierre, burgerlijke partij, tot de helft en aanlegger tot de andere helft der kosten;

Verwijst de zaak aldus bepaald naar het Hof van Bercepe te Gent.

HOOT: Voor de verhouding tussen artikel 19 van de arbeidsongevallenwet 1903 en artikel 1382 B.W. vgl. Rechtbank Kortrijk, 5 Juni 1947, R.W. 1948-1949, 533, en Hof Brussel, 8 Januari 1949, R.W. 1948-1949, 1198. Voor de betekenis van voormeld artikel 19, lid 3 zie ook Hof Brussel, 12 Juni 1948, R.W. 1948-1949, 243.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 19 September 1949.

Voorzitter : M. Connart.
Raadsheer-Verslaggever : M. Giroul.
Advocaat-Generaal : M. Colard.

Ongeoorloofde uitoefening van de tandheelkunde. — De bij de wet van 18 Juli 1946 voorziene confiscatie van toestellen en instrumenten is een straf en mag dus niet worden uitgesproken wegens feiten, vóór de inwerkingtreding van die wet gepleegd. — Niet-toepasselijkheid van de artt. 42 en 43 W.v.S.

De bij de wet van 18 Juli 1946 voorziene confiscatie van «de toestellen en instrumenten, die gediend hebben of bestemd zijn tot het plegen van het misdrijf» is een bijkomende straf, ofschoon uit de geschiedenis van de totstandkoming van en uit de memorie van toelichting bij voormelde wet blijkt, dat de door haar bevolen confiscatie onder zekere oogpunten het karakter heeft van een politie- en veiligheidsmaatregel en zich daarom moet uitstrekken tot toestellen en instrumenten, die niet eigendom zijn van verdachte doch van derden. Daaruit volgt echter niet, dat deze confiscatie een maatregel van louter administratief karakter is, uitsluitend in het openbaar belang bevolen. Zij heeft inderdaad niet ten doel voorwerpen buiten het verkeer te stellen, op zich zelf schadelijk of gevaarlijk voor de maatschappij en waarvan de confiscatie geboden is, zelfs indien verdachte mocht worden vrijgesproken.

Deze confiscatie heeft ook tot doel een misdrijf te beteugelen door de overtreder te beroven van de voordelen, welke hij uit die toestellen en instrumenten kan trekken; van die kant gezien vertoont zij alle wettelijke kentekenen van een straf.

Krachtens artikel 2 W.v.S. kan bedoelde confiscatie mitsdien niet worden uitgesproken wegens feiten vóór de inwerkingtreding van voormelde wet van 18 Juli 1946 gepleegd.

De artikelen 42 en 43 W.v.S. zijn niet van toepassing inzake onwettelijke uitoefening van de geneeskunde, daar de bijzondere wetten, waarbij dergelijke misdaden strafbaar worden gesteld, een bijzondere confiscatie hebben voorzien.

Dujardin t/ O.M.

Gelet op het bestreden arrest de 3 Februari 1949 door het Hof van Beroep te Brussel gewezen;

Overwegende dat zowel uit de bewoordingen van de voorziening als uit de door de aanlegger neergelegde memorie blijkt dat het beroep in cassatie enkel gericht is tegen het gedeelte van de beslissing, hetwelk de confiscatie uitspreekt van de toestellen, die gediend hebben of bestemd waren tot het plegen van het misdrijf;

Over het middel *ex officio* : schending van de artikelen 9 en 97 der Grondwet, 2, 42 en 43 van het Straf-

wetboek, 18 van de wet dd. 12 Maart 1818, door de wet van 18 Juli 1946 aangevuld en 10 van het Koninklijk Besluit dd. 1 Juni 1934, doordat het bestreden arrest de confiscatie heeft uitgesproken van de toestellen, welke gediend hebben of bestemd waren tot het plegen van het misdrijf, terwijl geen wetsbepaling deze confiscatie toeliet :

Overwegende dat het bestreden arrest, om de aanlegger tot een geldboete van 25 gulden, tot de confiscatie der inbeslag genomen geneesmiddelen en bovendien tot de confiscatie der toestellen welke gediend hebben of bestemd waren tot het plegen van het misdrijf, te veroordelen, met verwijzing naar het vonnis van eerste aanleg, vaststelt dat de aanlegger tussen December 1944 en September 1945 de tandheelkunde in het Rijk heeft uitgeoefend, zonder houder te zijn van de diploma's, het bekwaamheidsgetuigschrift of de vrijstelling, bij artikel 1 van de Besluit-Wet van 1 Juni 1934 voorzien;

Overwegende dat dit Besluit geen misdrijf of straf invoert welke door de wet niet voorzien zijn, dat het zich er bij beperkt voor de tandheelkunde de voorwaarden te bepalen, welke de wet van 1818 in algemene bewoordingen stelt voor de uitoefening van de geneeskunde;

Overwegende dat, in casu, de bij het bestreden arrest bewezen verklaarde feiten het misdrijf uitmaakten, bij artikel 18 der wet dd. 12 Maart 1818 voorzien, hetwelk de uitoefening door een onbekwaam persoon, «van enige tak der geneeskunde hoe ook genaamd» strafbaar stelt; dat deze feiten dienvolgens strafbaar waren met de door dit artikel voorziene straffen, vermits de Besluit-Wet dd. 1 Juni 1934, voor de bestraffing naar de algemene wet van 1818 verwijst;

Overwegende dat aanvankelijk artikel 18 van deze wet slechts de confiscatie van de geneesmiddelen als bijkomende straf voorzag; dat de wet van 18 Juli 1946 aan deze bepaling de confiscatie heeft toegevoegd «van de toestellen en instrumenten die gediend hebben of bestemd zijn tot het plegen van het misdrijf»;

Overwegende dat de vraag gesteld wordt of in casu deze confiscatie, door de wet niet bevolen voordat het misdrijf gepleegd werd, wettelijk tegen de aanlegger mocht uitgesproken worden;

Overwegende dat uit de geschiedenis van de totstandkoming en uit de memorie van toelichting der wet dd. 18 Juli 1946 blijkt dat de confiscatie, welke ze beveelt, onder zekere oogpunten het karakter van een politie- en veiligheidsmaatregel hebbende, zich tot de toestellen en instrumenten moet uitbreiden, die het eigendom van niet verdachte derden zouden zijn, dat daaruit toch niet volgt dat deze confiscatie een maatregel van louter administratief karakter is, uitsluitend in het openbaar belang bevolen; dat ze, inderdaad, niet tot doel heeft voorwerpen buiten het verkeer te stellen, op zichzelf nadelig of gevaarlijk voor de maatschappij en waarvan de confiscatie, zelfs in geval beklagde vrij werd gesproken, geboden is;

Dat, daar de confiscatie slechts mocht uitgesproken worden in geval van veroordeling, zij een bijkomende strafrechtelijke sanctie uitmaakt; dat, indien zij het karakter heeft van een maatregel van openbaar nut, in zover ze er onder meer toe strekt de toestellen en instrumenten, waarvan de veroordeelde een onwettelijk gebruik maakt, aan deze te ontnemen, zij anderszels als doel heeft een misdrijf te beteugelen door de overtreder te treffen in de voordelen welke hij uit deze toestellen en instrumenten kan trekken; dat ze van die kant al de wettelijke karakters van een straf heeft;

Dat daaruit volgt dat ze bij toepassing van artikel 2

van het Strafwetboek; niet kon uitgesproken worden wegens feiten welke begaan werden vóór de wet die ze invoert;

Overwegende anderzijds, dat de artikelen 42 en 43 van het Strafwetboek in zake onwettelijke uitoefening van de geneeskunde niet dienen te worden toegepast, vermits de bijzondere wetten, welke deze misdrijven beteugelen, bij van deze artikelen afwijkende en autonome bepalingen een bijzondere confiscatie hebben ingevoerd;

Dat dienvolgens door de confiscatie te bevelen van de toestellen, welke gediend hebben of bestemd waren om het misdrijf te plegen, het bestreden arrest een onwettelijke straf heeft toegepast en alzo de in het middel bedoelde bepalingen heeft geschonden;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden arrest, doch enkel in zover het de confiscatie uitgesproken heeft van de toestellen, die gediend hebben of bestemd waren om het misdrijf te plegen;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van het Hof van Beroep te Brussel en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Legt de kosten ten laste van de Staat;

Zegt dat er geen aanleiding tot verwijzing bestaat.

NOOT : Hetzelfde is uitgemaakt bij een arrest van het Hof van Verbreking van dezelfde dag (19 September 1949) en dezelfde Kamer in zake Delpire Frantz en Boever Jean tegen de « Union des dentistes », burgerlijke partij.

RAAD VAN STATE

3e Kamer. — 26 Augustus 1949.

Voorzitter : M. Vauthier.

Raadsheren : MM. Moureau (verslaggever) en Stenuit.

1. Nietigverklaring. — Ontvankelijkheid. — Tuchtmaatregelen van administratief karakter. — Epuratie in het leger.
2. Nietigverklaring. — Ontvankelijkheid. — Adviezen of mededelingen.
3. Nietigverklaring. — Substantiële vormen. — Ministeriële beslissing op foutieve procedure vóór de hoge commissie van beroep.
4. Gewapende macht. — Hoge commissie van beroep (B.R. 13.11.1945). — Termijn van beroep. — Substantiële vorm.
5. Bevoegdheid. — Voordracht tot bevordering.

1. Beroep tot nietigverklaring is ontvankelijk tegen een straf die niet het karakter heeft van een militaire tuchtstraf, doch wel van een maatregel van administratief karakter, genomen ingevolge de voorschriften betreffende de epuratie in het leger.
2. Gewone adviezen of mededelingen behoren niet tot de bij artikel 9 der wet van 23 December 1946 bedoelde acten, reglementen of administratieve beslissingen in betwiste zaken.
3. Wanneer de Minister van Landsverdediging een beslissing neemt volgens de termen van het advies der hoge commissie van beroep, en in de procedure vóór deze commissie substantiële vormen niet werden nageleefd, heeft deze onregelmatigheid de nietigverklaring van de ministeriële beslissing voor gevolg.
4. Er is schending van substantiële vormen, wanneer

de zaak bij de hoge commissie van beroep werd aanhangig gemaakt, buiten de termijn van 15 dagen, voorgeschreven bij artikel 4 van het B. R. van 13 November 1945. Deze schending kan door de Raad van ambtswege worden opgeworpen.

5. Het indienen van nieuwe voorstellen tot bevordering behoort tot de uitsluitende bevoegdheid van het bestuur. Een daartoe strekkend verzoek is niet ontvankelijk.

S. t/ Belgische Staat (Minister van Landsverdediging).

De Raad van State,

.....

Gezien het verzoekschrift van S., van 14 October 1949, strekkende :

« 1° tot onderzoek van de gegrondheid van § 2 van de M. O. n° 676A/22918 van 18 Augustus 1948 en tot nietigverklaring van het M. S. n° 676 A/53/531 van 30 December 1946, daar de formulering der straf niet overeenstemt met de werkelijkheid der feiten en der bedoelingen;

2° tot onderzoek van de gegrondheid van § 1 van de M.O. n° CD 676 A/22918, daar mijn erkenning als gewapend weerstander dateert van 20 Januari 1948;

3° tot nietigverklaring van het M. S. n° 6311/1 van 8 Maart 1948 (beslissing van het wapencomité), daar deze beslissing werd genomen op grond van een onjuiste formulering van het strafmotief;

4° tot herstel van al mijn rechten tot bevordering, door gevolg te geven aan mijn verzoekschrift n° 63101/C 441 van 29 Augustus 1948, tot op heden zonder antwoord gebleven, en er toe strekkende dat nieuwe voorstellen tot de hogere graad in mijn voordeel zouden worden ingediend »;

.....

Overwegende dat het eerste punt van het verzoek dient verklaard te worden als een verzoek tot nietigverklaring van de door de Minister van Landsverdediging op 25 October 1946 getroffen en op 30 December 1946 gewijzigde beslissing, waardoor aan verzoeker een straf van acht dagen eenvoudig arrest wordt opgelegd;

Overwegende dat deze straf niet het karakter heeft van een militaire tuchtstraf; dat zij een maatregel is van administratief karakter, genomen ingevolge de voorschriften betreffende de epuratie in het leger; dat het desbetreffende verzoek tot nietigverklaring derhalve ontvankelijk is;

Overwegende dat, in de formulering van de beslissing, waardoor aan verzoeker een straf wordt opgelegd, de Minister uitdrukkelijk gewag maakt van het advies der hoge commissie van beroep, dd. 6 September 1946; dat het tegen verzoeker ingeroepen bezwaar de termen van het advies der hoge commissie van beroep weergeeft; dat hieruit blijkt dat de beslissing van de Minister door dit advies werd bepaald;

Overwegende dat bij de hoge commissie van beroep door de Adjudant-Generaal namens de Minister een verhaal werd aanhangig gemaakt tegen de beslissing van de centrale militaire commissie van 21 Mei 1946; dat het beroep op 6 Juni 1946 werd aangetekend; dat de Adjudant-Generaal bij het aantekenen van zijn beroep niet de termijn van 15 dagen heeft nageleefd, voorgeschreven door artikel 4 van het Besluit van de Regent dd. 13 November 1945; dat derhalve de zaak bij de hoge commissie van beroep niet op regelmatige wijze werd aanhangig gemaakt;

Overwegende dat de Minister, door zijn beslissing te steunen op het advies van een commissie, aan welke hij de zaak op onregelmatige wijze heeft onderworpen, niet de substantiële vormen heeft nageleefd, voor-

geschreven door het Besluit van de Regent van 13 November 1945; dat deze schending van substantiële vormen van ambtswege door de Raad van State kan worden opgeworpen;

Overwegende dat het tweede en het derde punt van het verzoek betrekking hebben op beroepen tot nietigverklaring van adviezen of mededelingen die niet behoren tot de bij artikel 9 der wet van 23 December 1946 bedoelde akten, reglementen of administratieve beslissingen in betwiste zaken; dat, in het vierde punt van het verzoek, aan de Raad van State gevraagd wordt een beslissing te nemen die tot de uitsluitende bevoegdheid van het bestuur behoort; dat het verzoek op deze drie punten niet ontvankelijk is;

Besluit :

Artikel 1. — De door de Minister van Landsverdediging op 25 October 1946 getroffen en op 30 December 1946 gewijzigde beslissing, waarbij aan S. een straf van acht dagen eenvoudig arrest wordt opgelegd, wordt vernietigd. Het verzoek wordt voor het overige verworpen.

Artikel 2. — Dit arrest zal bij uittreksel gepubliceerd worden, in dezelfde vormen als de vernietigde beslissing.

Artikel 3. — De kosten, begroot op de som van 300 frank, worden ten laste van de Staat gelegd.

.....

RAAD VAN STATE

3e Kamer. — 31 Augustus 1949.

Voorzitter : M. Vauthier (verslaggever).

Raadsheren : MM. Moureau en De Bock.

Advocaat : Mr Soudan.

1. Nietigverklaring. — Militaire sancties, die niet administratieve tuchtmaatregelen zijn.

2. Nietigverklaring. — Advies van het wapencomité, inzake bevordering van officieren. — Slechts voorbereidende maatregel.

1. *Er zijn militaire sancties, die geen eigenlijke administratieve tuchtmaatregelen zijn. Tegen zulke sancties heeft verzoeker geen grond tot nietigverklaring.*

2. *Het advies van de wapencomité's, bij bevorderingen tot graden van hoofdofficier en van hoger officier, is louter raadgevend. Het is een voorbereidende maatregel, die op zichzelf niet van aard is de ongunstig beoordeelde kandidaat te benadelen en dan ook niet vatbaar is voor een beroep tot nietigverklaring.*

L. t/ Belgische Staat (Minister van Landsverdediging).

De Raad van State,

.....

Gezien het verzoekschrift van 21 December 1949, waarbij L. een beroep tot nietigverklaring inleidt tegen :

1° « de straf van 15 dagen arrest zonder acces, aan verzoeker op 15 en 22 Januari 1948 opgelegd door de bevelhebber van het eerste legerkorps, en door deze herleid tot een blaam op 26 Januari 1948, en daarna tot 8 dagen eenvoudig arrest op 18 Mei 1948 »;

2° « de beslissing van het Infanteriecomité dd. 16 Februari 1948, waarbij het geoordeeld heeft, de candidatuur van verzoeker tot de hogere graad niet te kunnen weerhouden »;

3° « de beslissing van het Infanteriecomité dd. 31 Maart 1948, waarbij het zijn vroegere beslissing bevestigd heeft en de candidatuur van verzoeker tot de hogere graad niet heeft aangenomen »;

.....

Overwegende dat de aan verzoeker op 15 Januari 1948 door de bevelhebber van het eerste legerkorps opgelegde tuchtstraf, door deze overheid gewijzigd werd, en dus alleen de tuchtstraf kan weerhouden worden, zoals zij voortvloeit uit de beslissing van 18 Mei 1948; dat niet beweerd wordt dat deze laatste beslissing de bevoegdheid te buiten gaat van de overheid die ze genomen heeft;

Overwegend dat de straf van acht dagen eenvoudig arrest in dit geval behoort tot deze sancties, waarover de militaire overheid beschikt, onafhankelijk van de eigenlijke administratieve tuchtmaatregelen; dat derhalve verzoeker geen grond heeft er de nietigverklaring van te vorderen;

Overwegende dat volgens artikel 11 der wet van 15 September 1924, betreffende de stand en de bevordering van de officieren, de graden van hoger officier en van hoofdofficier ter vrije keuze zijn van de Koning; dat de wapencomité's, volgens het bepaalde bij artikelen 4 en 6 van het Regentsbesluit van 10 December 1947, slechts een beoordeling geven over de candidaturen van de officieren; dat hun advies slechts een raadgevend karakter heeft; dat de « beslissingen » van het Infanteriecomité van 16 Februari en 31 Maart 1948, waarvan verzoeker de nietigverklaring vordert, slechts voorbereidende maatregelen zijn, deel uitmakende van de rechtspleging die leiden moet tot de beslissing van de bevoegde overheid; dat zij op zichzelf niet van aard kunnen zijn, verzoeker te benadelen en dus geen voorwerp kunnen uitmaken van een verhaal tot betwisting;

Besluit :

Artikel 1. — Het verzoek wordt verworpen.

Artikel 2. — De kosten, begroot op de som van 300 frank, worden ten laste van verzoeker gelegd.

.....

NOOT :

I.

Het onderscheid tussen sancties die wel het karakter hebben van een administratieve tuchtmaatregel en andere, die dit karakter niet hebben, blijkt voorhanden te zijn in het tuchtreglement van het leger, waar het IIIe hoofdstuk handelt over de « straffen » (*peines*) en het VIe over de « tuchtmaatregelen » (*mesures disciplinaires*).

Het heeft echter ook een ruimere betekenis.

De vergelijking van beide hierboven gepubliceerde arresten blijkt er op te wijzen dat de 3e kamer uitdrukking geeft aan een theorie, die in het laatst verschenen nummer van de *Recueil de jurisprudence du droit administratif et du Conseil d'Etat* werd toegelicht door de heer F. M. Rémion (noot bij het arrest van 26 Augustus 1949, in jaargang 1949, blz. 202-204). Deze theorie is van Franse oorsprong.

De Franse rechtsleer en rechtspraak maakt namelijk het onderscheid tussen, enerzijds, de maatregelen van inwendige orde, die een zuiver hiërarchisch of disciplinair karakter zouden hebben, en alzo niet vatbaar zouden zijn voor het beroep tot nietigverklaring, en, anderzijds, de maatregelen genomen bij toepassing van de wetten en reglementen op de werving en het statuut, waartegen het beroep tot nietigverklaring wel ontvankelijk wordt geacht (R. Alibert, *Le contrôle juridictionnel de l'administration*, blz. 81-83).

Zo overweegt de Conseil d'Etat, in zijn arrest van 7 November 1924, inzake Giordana: « *que la décision par laquelle le ministre de la guerre a infligé au sieur Giordana trente jours d'arrêt de rigueur ne rentre pas dans la catégorie des actes administratifs qui peuvent être déferés au Conseil d'Etat; qu'il suit de là que la requête du sieur Giordana n'est pas recevable...* » (Lebon, 1924, 872.)

De vraag is echter of deze Franse theorie hier wel zonder meer kan worden toegepast.

Het mag niet uit het oog verloren worden dat de Frans administratieve rechtspraak zich tot op heden nooit volledig heeft kunnen bevrijden van zekere historisch zeer verklaarbare en door het bestuur taai verdedigde middelen van onbevoegdheid en van niet-ontvankelijkheid, waardoor steeds een aanzienlijk gedeelte van de overheidsdaden aan de legaliteitscontrole ontsnapte. Een van de merkwaardigste theorieën in die zin is wel deze van de zogenaamde *actes de gouvernement*.

Deze aspecten der Franse rechtspraak hebben ook wel enige weerklank gevonden bij de besprekingen die de wet van 23 December 1946 zijn voorafgegaan, o.m. in verband met het hier meer bijzonder te beschouwen probleem van het toezicht op de militaire tucht. Op dit punt is er echter, van uit de eerste, in Franse zin opgevatte verklaringen van Minister De Schrijver, een merkbare evolutie waar te nemen in de zin van de verruiming van het toezicht. Uit het verslag van Senator Van Remoortel in 1939 kan men opmaken dat de wetgever met het « *particularisme* » der militaire overheden geenszins ingenomen was en het principe van de « *algemene bevoegdheid van de Raad van State* » voor het militaire personeel wou huldigen. In die zin uitte zich ook Minister Van Glabbeke tijdens zijn rede van 11 December 1945 (*Handelingen Kamer*, 1945-1946, blz. 106).

Op stevige materiële grondslagen kan het onderscheid tussen gewone tuchtstraffen en administratieve tuchtmaatregelen zeker niet worden gefundeerd. Er is geen wezenlijk verschil tussen de door onze militaire reglementen als « *straf* » beschouwde « *vermaning* » (*remontrance*) en de als « *tuchtmaatregel* » beschouwde « *blaat* » (*blâme*) of « *berisping door de Minister* » (*réprimande par le ministre*). Het verschil schijnt louter formeel en betreft zeker niet de wezensinhoud der feiten of der sancties.

Beide hierboven gepubliceerde arresten geven daarenboven het merkwaardige voorbeeld dat een zelfde sanctie, namelijk acht dagen eenvoudig arrest, in het ene geval wel en in het andere niet vatbaar is voor toetsing. Deze consequentie blijkt wel de onzekerheid van het vertrekpunt aan te tonen.

Hoewel dit probleem zeker nog vatbaar is voor verder en meer diepgaand onderzoek, menen wij niet dat dit onderscheid op het terrein der ontvankelijkheid voldoende verantwoord is. De legaliteit dient alle daden van het bestuur te beheersen; principieel moet geen enkele dezer daden aan de toetsing ten gronde ontsnappen.

Er bestaat geen reden om hier niet, *mutatis mutandis*, toe te passen wat Alibert reeds zegde over de zogenaamde *actes discrétionnaires*, die in Frankrijk ook lang aan het contentieux der nietigverklaring hadden kunnen ontsnappen: « *Les actes dont il s'agit sont des actes administratifs comme les autres. Leur validité étant rarement conditionnée par des dispositions formelles, il est souvent impossible de découvrir en ce qui les concerne un motif d'annulation; il s'ensuit que la plupart des recours auxquels ils donnent lieu devront être déclarés non fondés; mais rien n'autorise le Conseil d'Etat à les écarter par une fin*

de non-recevoir tirée de la nature des actes déferés » (op. cit., blz. 84).

II.

Een ander belangrijk beginsel dat in de arresten van 26 en 31 Augustus tot uiting komt heeft betrekking op de niet-ontvankelijkheid van het beroep tot nietigverklaring gericht tegen het advies van een louter raadgevend lichaam. Zulk een advies is slechts een voorbereidende maatregel en heeft geen uitvoerbaar karakter (cfr. M. Hauriou, *Précis élémentaire de droit administratif*, uitg. 1943, blz. 258; R. Alibert, *Le contrôle juridictionnel de l'administration*, blz. 87-88; L. Moureau, *De l'institution du recours pour excès de pouvoir en Belgique*, blz. 279). Het is geen eigenlijke « *beslissing* », hoewel het grote invloed kan hebben op de beslissing die volgen moet.

Dit principe wijkt slechts in die gevallen, waar de voorbereidende maatregel op zich zelf onmiddellijk nadeel kan berokkenen: « *toutes les fois que la mesure d'instruction ou de préparation contient un élément de nature à faire immédiatement grief* » (Alibert, op. cit., blz. 88).

Men raadplege op dit stuk, in de recente Franse rechtspraak, de arresten van 29 Mei 1942, inzake Ferrachat (*Lebon*, 1942, 178), van 4 Februari 1944, inzake Lemoine (*Lebon*, 1944, 47), van 23 Maart 1945, inzake Thomas (*Sirey*, 1946, III, 13, met zeer belangrijke noot van P. Huet) en van 7 Januari 1949, inzake Adam (*Sirey*, 1949, III, 17, met noot van G. Liet-Veaux). De termen van dit laatste arrest worden trouwens bijna letterlijk overgenomen in de oorspronkelijke Franse versie van het arrest van 31 Augustus 1949, hierboven vertaald.

Op dezelfde wijze als tegenover de voorbereidende maatregelen, dient men te redeneren tegenover gewone mededelingen, en andere soortgelijke handelingen, die niet het karakter hebben van een « *décision exécutoire, de nature à faire grief* ».

Jan De Meyer.

HOF VAN BEROEP TE GENT

Kamer van Inbeschuldigingstelling — 6 Dec. 1949.

Voorzitter : M. Verbeke.

Raadsheren : MM. Maraite en Belpaire.

Substituut Procureur-Generaal : M. Matthys.

Advocaten : Mrs. Lefere (Ieper) en Staessens (Roeselare).

Voorlopige hechtenis. — Vlucht van autobestuurder na het door hem veroorzaakte ongeval. — Gewichtige en uitzonderlijke omstandigheid.

De vlucht van de autobestuurder, die zo pas een ongeval met dodelijke afloop heeft veroorzaakt, levert een gewichtige en uitzonderlijke omstandigheid op, waardoor voorlopige hechtenis in het belang van de openbare veiligheid wordt vereist (artikel 1, lid 2, wet van 20 April 1874 op de voorlopige hechtenis).

O. M. t/ Willaert.

Vordering van Procureur-Generaal.

De Procureur-Generaal bij het Hof van Beroep te Gent,

Gezien de stukken van de strafrechtspleging ten laste van Willaert Willy Raphaël,, thans aangehouden;

verdacht van : te Izegem, op 20 November 1949 :

A. Onvrijwillig, bij gebrek aan vooruitzicht of voorzorg, doch zonder het inzicht om de persoon van een ander aan te randen, de dood te hebben veroorzaakt van Leroy Marcel;

Bij samenhang :

B. Zijnde bestuurder op de openbare weg van een voertuig, en wetende dat dit voertuig een ongeval heeft veroorzaakt of daartoe aanleiding gaf, de vlucht te hebben genomen om aan de nuttige vaststellingen te ontsnappen, zelfs zo het ongeval niet aan zijn schuld te wijten was;

Gezien het bevel tot aanhouding, tegen voornoemde verdachte afgeleverd door de heer onderzoeksrechter bij de rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk, dd. 21 November 1949, wegens het wanbedrijf omschreven onder littera A;

Gezien de beschikking der raadkamer van de rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk, dd. 25 November 1949, waarbij de opheffing van het hierboven vermeld bevel tot aanhouding gelast werd;

Gezien het beroep door de heer Procureur des Konings te Kortrijk tegen voormelde beschikking ingesteld dd. 25 November 1949;

Overwegende dat dit beroep ontvankelijk is en gegrond;

Overwegende immers dat, zo de bestreden beschikking uitsluitend een beweerde overtreding van het slachtoffer meent te moeten in acht nemen, uit het onderzoek nochtans gebleken is dat de oorzaak van het ongeval en van zijn tragische gevolgen in de eerste plaats te vinden ligt in de overdreven snelheid van verdachte's autowagen; dat deze snelheid, in verband met de plaatselijke en de bijzondere omstandigheden waarin zij ontwikkeld werd, ten laste van de verdachte een grove schuld doet oprijzen, waarvan hij zich trouwens zodanig bewust was, dat hij terstond de vlucht genomen heeft ten einde aan elke vereenzelving en aan de nuttige vaststellingen te ontsnappen;

Overwegende dat, afgezien van de noodwendigheden van het onderzoek, dergelijk vluchtmisdrijf, wanneer het, zoals ter zake, wetens en willens gepleegd werd door een weggebruiker, die zo pas een dodelijk verkeersongeval had veroorzaakt, met deze onvrijwillige doding nauw verknocht is en een der gewichtige en uitzonderlijke omstandigheden er van uitmaakt, waardoor de voorlopige hechtenis, in het belang der openbare veiligheid, vereist wordt;

Gelet op de artikelen 1, 2, 4, 19 en 20 der wet van 20 April 1874, op de voorlopige hechtenis, 13 en 14 der wet dd. 15 Juni 1935, betreffende het gebruik der talen in gerechtszaken;

Vordert, dat het aan het Hof, Kamer van Inbeschuldigingstelling, behage de bestreden beschikking te niet te doen, en, opnieuw wijzende, met éénparigheid van stemmen, het voormeld bevel tot aanhouding te bevestigen.

Gedaan op het Parket-Generaal,
te Gent, op 2 December 1949.

Voor de Procureur-Generaal,
(get.) J. Matthys.

Beschikking van het Hof van Beroep

Aannemende de bewegredenen aangehaald in het rekvisitorium van het Openbaar Ministerie;

Ontvangt het hoger beroep, verklaart het gegrond;

Doet te niet de bestreden beslissing en statuerende met eenparigheid van stemmen;

Zegt dat het bevel tot aanhouding afgeleverd tegen verdachte bevestigd wordt,

NOOT : In dezelfde zin Hof van Beroep te Gent, Kamer van Inbeschuldigingstelling, 18 Januari 1949, R.W. 1948-1949, 751, met noot. — Wat betreft dronkenschap van de autobestuurder, zie hetzelfde rechtscollege, 19 October 1948, R. W. 1948-1949, 569, met noot, en het hieronder opgenomen arrest dd. 27 December 1949.

HOF VAN BEROEP TE GENT

Kamer van Inbeschuldigingstelling. — 27 Dec. 1949.

Voorzitter : M. Verbeke.

Raadsheren : M. Maraite en Belpaire.

Substituut Procureur-Generaal : M. Matthys.

Advocaten : Mrs Schramme en Meuleman.

Voorlopige hechtenis. — Dronkenschap van autobestuurder. — Bevel tot aanhouding niet mogelijk wegens het in art. 3, lid 1, K.B. 14 November 1939 bedoelde feit, wel wegens het in art. 420 W. v. S. strafbaar gestelde feit.

Het in artikel 3, lid 1 van het K. B. van 14 November 1939 strafbaar gestelde feit van dronkenschap kan niet aanleiding geven tot een bevel tot aanhouding, daar voormelde bepaling op dat feit een hoofd-gevangenisstraf stelt van ten hoogste één maand (artikel 1, wet van 20 April 1874 op de voorlopige hechtenis). Wel kan een bevel tot aanhouding worden gegeven wegens het in artikel 420 W. v. S. strafbaar gestelde feit (toebrengen van lichamelijk letsel door schuld).

In de huidige stand van het verkeer met motorvoertuigen is de bewezen dronkenschap van een autobestuurder, ongeacht de andere feitelijke omstandigheden van het hem ten laste gelegde wanbedrijf, steeds een gewichtige en uitzonderlijke omstandigheid, waardoor de voorlopige hechtenis in het belang van de openbare veiligheid geboden is.

O. M. t/ de Thibault de Boesinghe Id.

Vordering van de Procureur-Generaal.

Gezien de stukken van de strafrechtspleging ten laste van de Thibault de Boesinghe Idesbald, thans aangehouden;

Verdacht van te Brugge, op 13 December 1949 :

A. Onvrijwillig, bij gebrek aan vooruitzicht of voorzorg, doch zonder het inzicht om de persoon van een ander aan te randen, slagen te hebben toegebracht of verwondingen veroorzaakt aan Carpels Edward;

Bij samenhang :

B. Bij inbreuk op de artikelen 3 en 10 der besluitwet dd. 14 November 1939, betreffende de beteugeling van de dronkenschap, een voertuig op de openbare weg in dronken toestand te hebben bestuurd;

Gezien het bevel tot aanhouding, tegen voornoemde verdachte afgeleverd door de heer Onderzoeksrechter bij de Rechtbank van eerste aanleg te Brugge, d.d. 13 December 1949;

Gezien de beschikking der raadkamer van de Rechtbank van eerste aanleg te Brugge, dd. 16 December 1949, waarbij de opheffing van het hierboven vermeld bevel tot aanhouding gelast werd;

Gezien het hoger beroep op 16 December 1949 door de heer Procureur des Konings te Brugge tegen voormelde beschikking ingesteld;

Overwegende dat dit hoger beroep ontvankelijk is en gegrond;

I. Wat betreft het bevel tot aanhouding :

Overwegende dat het hierboven bedoelde bevel tot aanhouding dd. 13 December 1949 ten onrechte of bij missing niet vermeldt dat het alleen afgeleverd werd *wegens het wanbedrijf omschreven onder littera A*, het wanbedrijf omschreven onder littera B zijnde, in-gevolge artikel 3 der besluitwet dd. 14 November 1939, slechts beteugeld met een hoofdgevangenisstraf van maximum één maand; dat dit bevel tot aanhouding dan ook in die zin dient te worden aangevuld;

II. Wat betreft de omstandigheden der feiten in verband met de voorlopige hechtenis :

Overwegende dat, de dronken toestand, door artikel 3 der besluitwet dd. 14 November 1939 bedoeld, die is van de bestuurder van een voertuig die, zonder daarom smoordronken te zijn of het begrip en het oordeel volkomen te hebben verloren, nochtans over de nauwkeurige beheersing van zijn gebaren en over de vlugheid en stiptheid zijner reflexbewegingen niet meer beschikt, zodat hij, vooral aan het stuur van een snelrijdend motorvoertuig, een bestendig gevaar schept voor de veiligheid der personen, die hij vervoert, en die der andere weggebruikers (zie o.m. Brussel, 14 Juli 1949, J. T. 1949, blz. 530);

Overwegende dat in onderhavig geval een dergelijke toestand van de verdachte op het ogenblik der feiten uit verscheidene gegevens van het onderzoek beslist dient te worden afgeleid;

Overwegende dat in de huidige stand van het verkeer met motorvoertuigen de aldus bewezen en opgevatte dronkenschap van een autoverder, ongeacht de andere feitelijke omstandigheden van het hem ten laste gelegde wanbedrijf van onvrijwillige verwondingen — en welke ook de aard weze der veroorzaakte lichamelijke letselen — steeds een gewichtige en uitzonderlijke omstandigheid is, die met dit wanbedrijf nauw verknocht is, en waardoor de voorlopige hechtenis in het belang van de openbare veiligheid geboden is (zie: Gent, K. I., 19 October 1948, R.W. 1948-1949, kol. 569 en de noot; Gent, K. I., 18 Januari 1949, R. W. 1948-1949, kol. 751; Brussel, K. I., 11 Mei 1949, R. D. P. 1949, blz. 797, en de opmerkingen);

Gelet op de artikelen 1, 2, 4, 19 en 20 der wet dd. 20 April 1874 op de voorlopige hechtenis, 13 en 24 der wet dd. 15 Juni 1935, betreffende het gebruik der talen in gerechtszaken;

Vordert, dat het aan het Hof, Kamer van Inbeschuuldigingstelling, behage de bestreden beschikking te niet te doen, en, opnieuw wijzende, met éénparigheid van stemmen, voormeld bevel tot aanhouding dd. 13 December 1949 te bevestigen, mits aan te stippen dat dit bevel alleen het wanbedrijf, omschreven onder littera A hierboven, bedoeld.

Beschikking van het Hof van Beroep.

Het Hof van Beroep te Gent, Kamer van Inbeschuuldigingstelling,

Gezien de hiervorenstaande vordering;

Gehoord (.....);

Gelet op artikel 24 der wet van 15 Juni 1935;

Aannemende de beweegredenen aangehaald in het rekvisitorium van het Openbaar Ministerie; ontvangt het hoger beroep;

verklaart het gegrond;

Doet te niet de bestreden beschikking en statuerende met éénparigheid van stemmen;

Bevestigt het bevel tot aanhouding maar enkel voor wat het feit A betreft omschreven in gezegd rekvisitorium en niet het feit B.

NOOT : Verg. het hiervoor opgenomen arrest van zelfde rechtcollege, dd. 6 December 1949.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE DENDERMONDE

12 December 1949.

Voorzitter : M. Goris.

Rechters : MM. Maffei en van Coillie.

Openbaar Ministerie : M. Châtel.

Advocaten : Mrs De Cleene, Burm en Truyen.

Verkeer. — Voorrang. — Toepasselijkheid van art. 55 van het algemeen verkeersreglement.

Bij aansluiting, hetzij van twee secundaire wegen, hetzij van twee niet geklasseerde wegen, hetzij van een secundaire weg met een niet-geklasseerde weg, is artikel 55 van het Algemeen Reglement Verkeerspolitie van toepassing en heeft het van rechts komend verkeer diensgevolge voorrang.

O. M. en Rotthier t/ Poppe.

Derycke t/ Poppe en Rotthier.

Overwegende dat de aanrijding zich heeft voorgedaan te St. Niklaas-Waas op de aansluiting van de Grote Markt en Kokkelbeekstraat tussen twee wagens zich begevend naar gemelde Kokkelbeekstraat en komende van de Grote Markt, wederzijds uit de straat liggende in de verlenging van de O. L. Vrouwstraat en uit de straat liggende in de verlenging van de Statiestraat;

Overwegende dat de plaats van het ongeval zonder twijfel in een bebouwde komt ligt; dat vermelde wegen, bereden door de beklaagden, niet vallen onder toepassing van artikel 52 van de Wegcode en dus geen hoofdwegen zijn;

Overwegende dat er betwisting bestaat aangaande het karakter van de weg bereden door beklaagde Poppe; deze laatste beweert dat bewuste weg niet valt onder toepassing van artikel 51 van de Wegcode en dus niet secundair is, terwijl beklaagde Rotthier opwerpt dat gemelde weg valt onder de bewoordingen van art. 51, 2° van de Wegcode en dus secundair is;

Overwegende dat het van belang ontbloomt is dit twistpunt op te lossen; dat, eens uitgemaakt dat de wegen, door beklaagden gevolgd, geen hoofdwegen zijn, het ongeval zich heeft voorgedaan *hetzij* op een aansluiting van twee secundaire wegen, *hetzij* op een aansluiting van twee onbepaalde wegen, *hetzij* op een aansluiting van een secundaire weg met een onbepaalde weg; dat, in ieder dezer drie veronderstellingen artikel 55 van de Wegcode toepasselijk is en beklaagde Rotthier de voorrang verschuldigd was aan beklaagde Poppe, die van rechts kwam (zie Verbr., 3 October 1949; J. T., 30 October 1949);

Overwegende dat gevolgelijk feit B ten laste van Poppe niet bewezen is en feit III, ten laste van Rotthier wel ten genoeg van rechte bewezen is;

Overwegende echter dat het Openbaar Ministerie geen beroep aangetekend heeft tegen beklaagde Rotthier, zodat de vrijspraak, door de eerste rechter uitgesproken, wat betreft feit III, dient bevestigd te worden;

(Het overige zonder belang).

NOOT: Zie het Cassatie-arrest van 3 October 1949 in dit nummer.

Bovenstaand vonnis werd gewezen geheel overeenkomstig de jongste jurisprudentie van het Verbrekingshof. Het komt ten slotte neer op het volgende en spruit voort uit een combinatie tussen de artikelen 54 en 55 van de Wegcode. Het eerste luidt als volgt:

« De weggebruiker, die op een secundaire weg rijdt, is verplicht de doorgang vrij te laten voor de bestuurder die over de hoofdweg rijdt. »

Dit alles voor zover er een *hoofdweg* is. Wanneer er geen hoofdweg is volgens artikel 52 behoeft men niets verder te onderzoeken, dan geldt de prioriteit van rechts: niettegenstaande de wel bepaalde gevallen van secundaire weg die artikel 51 voorschrijft.

Wij komen dus tot deze toestand, dat in de bebouwde kommen, in de eerste plaats alle grote en drukke straten, waar geen tramrails liggen, ondergeschikt zullen zijn aan de straten, die er in de richting van de gebruiker rechts in uitgeven. In de provinciesteden zal dit ongeveer altijd het geval zijn. In de niet-bebouwde kommen zullen buiten de radiale wegen en die voorzien van kilometerpalen met rode kop, nog eens al de kleine buitenstraten, zelfs de aardewegen — en waarom niet? — de voorrang hebben als ze weer rechts in de richting van de weggebruiker deze weg vervoegen.

Dat is formeel juist volgens artikel 55.

En toch wordt iedereen gewaar dat de wetgever zulks niet gewild heeft. Men zou aan dit alles kunnen verhelpen door eenvoudig artikel 54 als volgt te stellen, wat elke autobestuurder en advocaat reeds lang gedaan hebben, en wat de rechtbanken ook toepasten:

Artikel 54. — De weggebruiker, die op een door de wet als « secundair » aangemerkte weg rijdt, is verplicht de doorgang vrij te laten voor de bestuurder die over de hoofdweg, of over een niet door de wet geklasseerde weg rijdt. »

De verschillende eventualiteiten die zich kunnen voordoen zijn de volgende:

— Twee hoofdwegen — toepassing van artikel 55: voorrang van rechts.

— Een hoofdweg en een secundaire: artikel 54: voorrang hoofdweg.

— Een hoofdweg en een niet geklasseerde: artikel 55: voorrang hoofdweg.

— Twee secundaire wegen: artikel 55: voorrang van rechts.

— Een secundaire weg en een niet geklasseerde: artikel 54: voorrang niet-geklasseerde.

— Twee niet-geklasseerden: artikel 55: voorrang van rechts.

G. De Cleene.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

3e Kamer. — 24 Maart 1949.

Voorzitter: M. De Smet.

Rechters: M.M. De Baillie en Dutry.

Referendaris: M. Cloquet.

Oneerlijke mededinging. — Door verschillende rechtshabbers in België en het buitenland neergelegd merk.

Hij, die in België waren verkocht, ingevoerd uit het buitenland, alwaar zij door de daar rechthebbenden rechtmatig zijn voorzien met een in dat land wettig gedeponeerd merk, dat echter in België door een ander rechthebbende overeenkomstig de wet is nedergelegd (in casu het merk: « Lux Toiletzeep »), maakt zich schuldig aan oneerlijke mededinging en is aansprakelijk voor de dientengevolge door de rechthebbende in België geleden schade.

N. V. Compagnies réunies des Huileries du Congo belge & Savonneries Lever Frères Huilever
t/ De Baets J.

Overwegende dat door verweerder niet betwist is, dat hij stukken toiletzeep te koop heeft gesteld, waarvan de verpakking de volgende vermeldingen droeg: op de bovenzijde « Lux toilet zeep »; op vier zijden: « Lux »; op de onderkant: « De schoonheidsverzorging der moderne vrouw. — Lever's zeep Mij N. V. Vlaardingen »;

Overwegende dat verweerder evenmin betwist, dat eiseres op 3 Mei 1949 onder Nr 52909 een fabrieksmerk neergelegd heeft ter griffie van de Rechtbank van Koophandel te Brussel, bestemd om de inpakkingen voor zepen van haar fabricatie te onderscheiden en waarvan het woord « Lux » een essentieel bestanddeel uitmaakt;

Overwegende dat alhoewel verweerder te goeder trouw blijkt te hebben gehandeld, hij nochtans niet betwist, dat hij had moeten bemerken dat de litigieuze inpakking een namaak uitmaakte van het merk « Lux » van eiseres;

Overwegende dat de door eiseres geleden schade billijk zal hersteld worden door de uitvoering van de hierna uitgesproken veroordeling;

Om deze redenen:

De Rechtbank;

Onder vermelding dat de artikelen 2 en 3 tot 42 der wet van 15 Juni 1935 nageleefd werden;

Verklaart de vordering ontvankelijk en rechtdoende ten gronde, zegt voor recht, dat verweerder aansprakelijk is voor de schade, aan eiseres berokkend door het te koop stellen van de zeepstukken, ingepakt zoals hoger beschreven;

Beveelt dat onderhavig vonnis in twee Belgische dagbladen, ter keuze van eiseres, zal worden ingelast, in het Nederlands of in het Frans, onder de titel « Gerechtigelijk herstel » of « Reparation judiciaire »;

Legt de kosten van publicatie en die van de gebeurlijke vertaling ten laste van verweerder en verklaart dezelve invorderbaar op louter vertoon van de factuur;

Verwijst verweerder in de kosten van het geding en in die van het proces-verbaal van vaststelling door deurwaarder Arijs te Eekloo in dato 14 Februari 1949.

NOOT: Vgl. de rechtspraak aangehaald in het Rép. prat. onder « Propriété industrielle » (Marques de fabrique et de commerce), n° 547, in meer beperkte zin dan bovenstaand vonnis.

VREDEGERECHT TE RONSE

22 November 1949.

Vrederechter : M. G. Van Driessche.

Advocaten : Mrs Kaziers en Claus H.

Rijksmaatschappelijke zekerheid. — Rechtskarakter van de bij Wetsbesluit bepaalde bijlagen en verwijlinteressen. — Straf van civielrechtelijke aard. — Niet-toepasselijkheid in geval van door de rechter verleend uitstel van betaling. — Niet hoofdelijkheid van de verbintenis tot betaling van bijdragen maatschappelijke zekerheid en van de verbintenis tot betaling van gerechtskosten.

De verhoging met 10 % en 20 % van de hoofdbijdragen voor de Maatschappelijke Zekerheid wegens niet-betaling binnen de door de wet bepaalde termijn is een straf van civielrechtelijke aard.

Wanneer de schuldenaar van de rechter uitstel van betaling bekomt krachtens art. 1244 B. W. en betaalt binnen de door de rechter bepaalde termijnen van uitstel, kan de betaling niet meer als te laat geschied beschouwd worden en zijn dienvolgens de op de te late betaling gestelde sancties, zowel de civielrechtelijke als de strafrechtelijke, niet meer van toepassing.

Nergens bepaalt de wet, dat de verbintenis tot betaling van de bijdragen voor Maatschappelijke Zekerheid, door verscheidene personen verschuldigd, een hoofdelijke is.

Geen enkele wetsbepaling bepaalt evenmin de hoofdelijkheid van de verbintenis tot betaling der gerechtskosten.

Rijksmaatschappelijke Zekerheid t/ Van der Donckt en François.

Aangezien de eis strekt tot solidaire betaling van :

1° een som van 50.282 frank uit hoofde van achterstallige bijdragen van maatschappelijke zekerheid, erin begrepen de wettelijke verhogingen van 10 % en 20 % en de verwijlrente van 5 % tot 31 Augustus 1948, over een tijdsduur van 18 Juli 1945 tot 31 Augustus 1948 volgens het omstandig uittrekselrekening, aan verweerders betekend aan het hoofd van en samen met de dagvaarding;

2° de verwijlrente van 5 % sedert 1 September 1948 tot de dag der werkelijke betaling;

3° de rechterlijke intresten en de kosten van het geding, onder voorbehoud van alle rechten nopens de bijdragen en verhogingen die zouden kunnen verschuldigd zijn in de loop van het geding;

Gehoord partijen :

Aangezien verweerders de gegrondheid van de eis niet betwisten voor wat betreft de gevorderde hoofdbijdragen (30.510 frank) en de verwijlrenten tot 31 Augustus 1948 (3.269 frank); dat zij echter vragen deze sommen te mogen betalen met maandelijke afkortingen van 3.000 frank, daartoe aanvoerend dat zij ten gevolge der heersende crisis in de onmogelijkheid verkeren gans het verschuldigd bedrag ineens te betalen, en dat zij op 3 jaar tijd 140.872 frank afkortingen hebben betaald, hetgeen hun goede wil bewijst;

Overwegende dat, om reden der omstandigheden der zaak door verweerders aangevoerd bij toepassing van artikel 1244 van het Burgerlijk Wetboek, aan verweerders een uitstel van betaling mag toegekend worden; dat eiser zich niet verzet tegen een uitstel van hoogstens 10 maanden;

Overwegende dat het billijk voorkomt aan verweerders het hierna vermelde uitstel toe te kennen;

Wat betreft de eis tot betaling der verhoging 10 % en 20 % der hoofdbijdragen :

Overwegende dat verweerders ten onrechte deze verhoging van 10 % en 20 % op de hoofdbijdragen beschouwen als een strafbepaling;

Overwegende immers dat de verhoudingen tussen de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid en de tot betaling van bijdragen gebonden schuldenaars geen contractueel kenmerk vertonen;

Overwegende dat de betaling der bijdragen tot maatschappelijke zekerheid aan de schuldenaars imperatief wordt opgelegd door de wet en hoegenaamd niet conventioneel « bedongen » werd tussen partijen;

Overwegende dat de argumenten, door verweerders getrokken uit de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek betreffende de strafbepalingen en uit de desbetreffende rechtsleer en rechtspraak, derhalve totaal vreemd zijn aan het tussen partijen hangende geschil;

Overwegende echter dat deze vermeerdering van 10 % en 20 % dient te worden beschouwd als een straf van civielrechtelijke aard, door de wet bepaald boven de strafrechtelijke sancties, opgelegd aan de schuldenaars wegens niet betaling der bijdragen binnen de tijd door de wet bepaald; immers deze straf wordt bepaald door artikel 9 van het Koninklijk Besluit van 16 Januari 1945, gewijzigd door Koninklijk Besluit van 7 September 1946; deze Koninklijke Besluiten werden genomen in uitvoering van artikel 12 der besluitwet van 28 December 1944; in het verslag aan de Regent, dat aan deze besluitwet voorafgaat, leest men, dat buiten de strafbepalingen voorzien bij artikel 12, de laattijdige stortingen zullen aanleiding geven tot speciale verhogingen. Uit de tekst van artikel 12 en voornoemde uitleg verstrekt door het verslag aan de Regent blijkt aldus ten duidelijkste dat de wettelijke verhogingen van 10 % en 20 % een bijkomende sanctie van civielrechtelijke aard vormen, uitgevaardigd boven en buiten de strafrechtelijke sancties voorzien bij artikel 12;

Overwegende dat, wanneer de schuldenaar uitstel van betaling bekomt van de Rechtbank, bij toepassing van artikel 1244 van het Burgerlijk Wetboek, en de betalingen geschieden binnen de termijnen van uitstel door de Rechtbank toegestaan, de betaling niet meer als laattijdig kan beschouwd worden, en derhalve de sancties, gesteld op laattijdige betaling der verschuldigde bijdragen, zowel die van civielrechtelijke aard als de strafrechtelijke, niet meer van toepassing kunnen zijn, vermits de oorzaak en de ratio legis, welke ten grondslag liggen aan deze straffen, dan niet meer voorhanden zijn;

Overwegende dat eiser niet betwist dat de Rechtbank uitstel van betaling verlenen kan bij wijze van termijnen van respijt, voor de betaling der gevorderde bijdragen tot maatschappelijke zekerheid bij toepassing van artikel 1244 van het Burgerlijk Wetboek dat van openbare orde is; dat hij dan ook consequent aannemen moet dat door dat uitstel de sancties, door de wet gesteld op laattijdige betaling der bijdragen, slechts kunnen toegepast worden na het verstrijken der toegekende uitstellen;

Overwegende dat geen enkele wetsbepaling de hoofdelijkheid voorziet voor de betaling der bijdragen tot Maatschappelijke Zekerheid tegelijkertijd verschuldigd door meer dan één persoon; dat ook geen enkele wetsbepaling de hoofdelijkheid voorziet voor de betaling der gerechtskosten in burgerlijke zaken;

Overwegende dat de eis tot verwijzing in solidaire betaling van beide verweerders dus ongegrond voor-

komt (artikel 1202 B.W.B.; Pand. B, V° Obligations solidaires; n° 223 V° Solidarité; n° 223, 1-2-3, Rep. Pr. B. V° Obligation, n° 457; De Page, T. III n° 331);

Om deze redenen :

Wij, Vrederechter van het kanton Ronse, vonnissende op tegenspraak en in eerste aanleg;

Verwijzen verweerders aan eiser te betalen de som van 30.510 frank wegens hoofdbijdragen tot de maatschappelijke zekerheid en 3.269 frank wegens verwijl-intresten aan 5 % voor het voornoemd tijdperk, meer zelfde verwijlrente sedert 1 September 1948 tot de datum der werkelijke betaling, zulks bij maandelijke afkortingen van 3.500 frank vanaf 1 December 1949;

Zeggen dat al deze sommen, of het nog niet betaalde saldo bedrag, onmiddellijk voor de geheelheid dienen betaald te worden bij gebreke vanwege verweerders deze maandelijke afkortingen zeer stipt te betalen;

Verklaren ongegrond de eis tot betaling der verhogingen van 10 % en 20 % op de hoofdbijdragen indien verweerders voornoemde afkortingen stipt betalen;

Verwijzen verweerders voornoemde verhogingen te betalen, indien zij in gebreke blijven de afkortingen stipt te kwijten, op gans het saldo bedrag, nog verschuldigd vanaf de eerste niet op tijd betaalde afkorting;

Veroordelen verweerders tot de gerechtelijke intresten en de kosten van het geding;

Geven akte aan eiser van het voorbehoud zijner rechten later de betaling te eisen der bijdragen en verhogingen der bijdragen, die zouden kunnen verschuldigd zijn in de loop van het geding;

Verklaren dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad niet-teenstaande alle rechtsmiddelen en zonder borgstelling, uitgenomen voor wat de beslissingen nopens de gedingskosten betreft.

NOOT : Zie in dezelfde zin Brugge, 2e kanton, 21 November 1949, R. W. 22 Januari 1949.

Bovenstaand vonnis werd betekend aan R. M. Z. op 5 December 1949, die er hoger beroep tegen aantekende op 11 Januari 1950.

BIBLIOGRAPHIE

Tengevolge van een typografische vergissing in ons vorig nummer, kol. 843 is de bibliografische bespreking door onze medewerker Dr. L. Th. Maes van het boek van Mr. A. De Goede, « Nederlandse Rechtsgeschiedenis » gedrukt geworden samen met zijn bespreking van het boek « Westfriesche Rechtsgeschiedenis » van dezelfde auteur, zonder dat de titel van het eerste boek is vermeld geworden.

Ten einde vergissingen te voorkomen drukken wij hierna deze bespreking opnieuw af onder de behoorlijke titel.

A. DE GOEDE. — « Nederlandse Rechtsgeschiedenis », Deel I. — Stenfert Kroese, Leiden, 1949, XII + 330 p.

In zijn *Westfriesche rechtsgeschiedenis* heeft Mr A. De Goede zich altijd opzettelijk geographisch tot de zuiver Westfriesche problemen gehouden.

En thans heeft Mr De Goede het gehele probleem van de Nederlandse rechtsgeschiedenis aangevat. Het ligt in zijn bedoeling hiervan vier delen te publiceren. en aldus een in de Nederlandse literatuur bestaande lacune aan te vullen. Zopas is het eerste deel van de pers gekomen. Na een algemene inleiding waarin de begrenzing van de stof, de tijdvakken, de methode van behandeling, de terminologie en het nut van de rechtsgeschiedenis uiteengezet wordt, wordt in dit boek de rechtsgeschiedenis van het Nederlandse volk tot circa 900 behandeld. Een eerste hoofdstuk behandelt het vóórklassieke tijdvak : het is de tijd wanneer het recht eigenlijk werd bepaald door religieuzen en magische voorstellingen. In het tweede hoofdstuk : de klassieke tijd : het germaanse tijdvak beschrijft de auteur de groei van de heidense maatschappij naar een christelijke : de vestiging van het Frakisch gezag en de ontbinding der rechterlijke organisatie en rechtsvoorstellingen van de in Nederland wonende volkeren. Hier volgt de auteur zoveel mogelijk behalve waar belangrijke afwijkingen noodzakelijk waren, de *Deutsche Rechtsgeschichte* van Schröder-Von Künnsberg. Dit kon natuurlijk niet anders, daar de Nederlandse literatuur hem hier in de steek liet. Het derde hoofdstuk behandelt het Frankisch tijdvak. Achtereenvolgens worden de Frankische organisatie (bij de wetgeving worden de *Lex Salica* en de *Lex Ribuaria* uitvoerig ontleed), de kerkelijke, de Friese en Saksische organisatie behandeld. Op het toppunt van zijn macht wordt het Frankisch Rijk weldra belaagd door het invallen der Noormannen. Dientengevolge gaat het Frankische koningsgezag en de inheemse organisatie ten onder. Als Bijlagen publiceert hij de Ewa Fresonum en de Ewa Saxonum. Een Persoonregister vergemakkelijkt de opzoekingen. Het is wel enigszins te betreuren dat geen zaakregister werd opgemaakt, zoals hij in zijn meesterlijke *West-Friesche Rechtsgeschiedenis* wel heeft gedaan. Tot daar de inhoud. Het geheel is overzichtelijk en de taal is vlot, hoewel de stijl hier en daar wat losser had kunnen gesteld worden, zodat het boek nog aan overzichtelijkheid zou gewonnen hebben. Persoonlijk betreuren wij dat dit werk niet volgens het geographisch kader van de Benelux-landen werd opgevat en al te zeer van een eng-Noord-Nederlands standpunt werd beschouwd. Dit is nog zo geen groot bezwaar in dit eerste deel, maar het zou vooral bij het volgende deel, dat het landsheerlijke tijdvak van de 10de eeuw tot 1568 zal behandelen, te betreuren zijn.

Zoals te verwachten was van de auteur van de *West-Friesche Rechtsgeschiedenis* komt het gedeelte betreffende de Friese Rechtsgeschiedenis het best tot zijn recht. Zonder ons helemaal te bevredigen, is deze *Nederlandse Rechtsgeschiedenis* o.i. een zeer verdienstelijk werk. Men vindt er zovele problemen in behandeld, die men te vergeefs in enig ander Nederlands werk zou opzoeken. Mr A. De Goede bezit daarbij de gave om een synthesis-werk als de Nederlandse Rechtsgeschiedenis te schrijven. Wij zien dan ook nieuwsgierig uit naar de volgende delen en hopen zeer dat Mr De Goede's plan tot volledige voltooiing mag worden gebracht. Hij zal dan niet alleen aan de Friesche rechtsgeschiedenis, maar ook aan de Nederlandse rechtsgeschiedenis een norme dienst bewezen hebben !

L. Th. Maes.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

BALIELEVEN

VERBOND DER BELGISCHE ADVOCATEN

De vergadering van de Algemene Raad van het Verbond zal plaats hebben te Brussel op 18 Februari aanstaande te 10,15 uur.

De Algemene Vergadering zal dezelfde dag gehouden worden te 14,30 uur in het Gerechtshof te Brussel.

Dagorde :

- 1° Mededeling wat betreft het bal ingericht te Gent op 25 April, ter gelegenheid van de Floralieën.
- 2° Mededeling van Meester Lambert Matray, advocaat bij het Hof van Beroep te Luik. Onderwerp : de onverenigbaarheden van verdediging voor de Raad van State.
- 3° Oprichting van de pensioenkas, verslag van Meester Gheude.
Benoeming van de beheerders en commissarissen. Te nemen voorlopige maatregelen met het oog op het onmiddellijk in werking stellen van de kas.
- 4° Varia.

MEDEDELINGEN

WETENSCHAPPELIJKE TIJDINGEN

Na meer dan vijf jaar onderbreking is het tijdschrift van de « Vereniging voor Wetenschap » opnieuw onder zijn oude benaming « Wetenschappelijke Tijdingen » verschenen.

In het « Ter Inleiding » wordt door de hoofdredacteur, Dr. J. Goossenaerts, de nieuwe uitgave van dit verdienstelijke maandblad als volgt aangekondigd : « En hier zijn we dan weer als vroeger. Zoals we reeds schreven in ons eerste nummer (Aug.-Sept. 1935) en opnieuw in ons nummer van Januari 1940 : bereid om over alle wetenschappelijke bedrijvigheid, allereerst die van Nederlanders, waar zij ook wonen, zo mogelijk over alles wat ze in dat opzicht deden, dromen en doen en in de eerste plaats voor Nederlanders, ook door vele kleine mededelingen, op bevattelijke wijze zoveel te geven, als binnen een bescheiden ruimte doenbaar is.

Telkens, naar we hopen en vertrouwen, zó, ook zó gesteld, dat het vooraf en vooraan bij hen, die behoren tot een ander « vak », en daarover uit vertrouwde bron iets willen vernemen dat elk ontwikkeld man toch óók dient te weten, andermaal welkom mogen zijn. Want wat toch gaat, aan louter menselijke waarden, boven wetenschap? En allereerst : makers van wetenschap weten zo weinig van elkaar af...

Intussen hebben wij, inzonderheid aan lijn en richting, ook aan inhoud en vorm, toon en trant, nooit iets veranderd, niet in vreedzame jaren, niet in oorlogsdagen. Evenmin zien wij enige reden om het thans te doen.

Aanvullingen en verbeteringen zijn altijd mogelijk en gaarne zien wij dienaangaande welwillende wenken tegemoet, buiten wat reeds binnenkwam. »

Het beheer van « Wetenschappelijke Tijdingen » wordt waargenomen door Drs Van den Abeele-Bellon, Hoveniersstraat 38, Ledeberg-Gent. De abonnementsprijs is vastgesteld op 50 frs. voor de begonnen jaargang (10 nummers); steunabbonementen 100 frs. Deze

bedragen kunnen gestort worden op de postrekening nr. 4302.78 van de « Vereniging voor Wetenschap », vereniging zonder winstoogmerken te Gent.

DE BELGISCHE JEUGD IN HET BUITENLAND

« De Belgische Jeugd in het Buitenland » (Inrichting van Openbaar Nut), 11, Egmontstraat, Brussel, zou bij voorkeur voor *einde Februari* de aanvragen moeten ontvangen voor *uitwisseling, betalend logé, vacantieverblijf in het Belgisch Studentenhuis te Parijs* (leraren, rhetorici en universitair), voor *verblijf in oogstkampen in Engeland* (jongens en meisjes 17 jaar en ouder, April, Mei, Juni, Juli, Augustus, September, October, November), ook de *uitnodigingen van Belgische families* die een buitenlander als *gast* wensen op te nemen (komen hiervoor in aanmerking zij die een vakantiecameraad zoeken of er voor terugdeinzen om dit jaar naar het buitenland te gaan of hun sympathie willen betuigen voor een bepaald land of mede willen werken aan de propaganda voor ons land en zijn gastvrijheid).

De inschrijvingsaanvragen worden geclasseerd en behandeld in volgorde van ontvangst.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Notarissen. — Nr. 1 Januari 1950.

A. Verhees, De ruil- en herverkaveling. — R. Jurdant, Hoe gaat de vrijwillige ruilverkaveling te werk? — Rechtspraak.

Nederlands Juristenblad. — Afl. 4 van 28 Januari 1950.

Mr. H.A. Drielsma, Kort geding in administratieve zaken. — Mr. W.H. Vermeer, Poging tot moord? Mr. J.H. Polebaar, « Verouderde Ideeën » m.o. Red. — Prof. Mr. W. Pompe, Gustav Radbruch.

Advocatenblad. — Nr. 1 van 15 Januari 1950.

Jhr. Mr. W.M. de Brauw, De Haagse Balie bij de aanvang van 1900 en bij de aanvang van 1950. — Mr. G.J. Salm, Historia intima.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-Ambt en Registratie. — Nr. 4123 van 28 Januari 1950.

Mr. H.F. Blaisse, Eenmans-N.V. tegenover éénmansvereniging. — J.G. Steijn, Lijfrenten in verband met overgang van een bedrijfs- of beroepsvermogen, m.o. Prof. Dr. P.A.J. Adriani. — Mr. L.I. de Winter, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Internationaal Privaatrecht.

Revue Critique de Jurisprudence Belge. — Vierde trimester 1949.

Rechtspraak met noten van G. Dor, M. Paul Demeur, M. André De Bersaques. — Les Obligations par Jean Limpens.

Journal des Tribunaux. — Nr. 3838 van 28 Januari 1950.

Dr. Charles Sannié, Le juge et l'expert. — M. Tienrien, L'étendue du privilège de l'avocat en vertu des arrêtés-lois des 1 janvier 17945 et 10 janvier 1946.